INOVATIVEN ODZIV

POROČILO O DEJAVNOSTI 2021

Evropska investicijska banka

banka Evropske unije

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

INOVATIVEN ODZIV

POROČILO O DEJAVNOSTI 2021

Evropska investicijska banka

banka Evropske unije

Poročilo o dejavnosti Evropske investicijske banke 2021

© **Evropska investicijska banka, 2022.**
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg
+352 4379-1
info@eib.org
www.eib.org
twitter.com/eib
facebook.com/europeaninvestmentbank
youtube.com/eibtheeubank

Vse pravice pridržane.
Vsa vprašanja o pravicah in licenciranju pošljite na publications@eib.org

Za več informacij o dejavnostih EIB glejte našo spletno stran: www.eib.org
Lahko nam tudi pišete: info@eib.org. Naročite se na naše glasilo: www.eib.org/sign-up

Izdala Evropska investicijska banka.

Natisnjeno na papirju FSC®.

EIB uporablja papir s certifikatom Sveta za varstvo gozdov (*Forest Stewardship Council*, FSC). Ker ga izdelujejo ljudje, ki imajo radi drevesa.
FSC podpira okolju prijazno, družbi koristno in ekonomsko uspešno upravljanje svetovnih gozdov.

Vsi vemo, da je branje za nas dobro. Dobro je tudi za naš planet – če beremo na pravem papirju.

print: QH-BF-22-001-SL-C ISBN 978-92-861-5146-0 ISSN 2599-6770 doi:10.2867/272309
pdf: QH-BF-22-001-SL-N ISBN 978-92-861-5124-8 ISSN 2599-7009 doi 10.2867/050185

KAJ JE V POROČILU

Ko se soočiš s krizo brez primere in velikanskimi potrebami, veš, da je čas za drugačen pristop. Odzvati se moraš inovativno. Ponuditi moraš nove rešitve, ki vodijo v drugačno prihodnost.

Evropska investicijska banka se je v letu 2021 soočala z dvema velikima nevarnostma – podnebno krizo in koronavirusno pandemijo –, hkrati pa še z vse bolj perečimi razvojnimi izzivi. Banka EU je ta tveganja obvladovala premišljeno, hitro in z novimi pristopi.

Nov pristop je lahko naložba v inovativno podjetje. Ali pa inovativno finančno orodje za pomoč prej zdravim podjetjem, da premostijo krizo, v katero jih je pahnila pandemija. Vedno smo se najprej vprašali, kako bi lahko ubrali drugačen, učinkovitejši pristop – kako bi lahko začrtali novo pot v trajnostno, zeleno in vključujočo prihodnost.

V poročilu o dejavnosti osvetljujemo, kako smo se v izrednih razmerah zaradi covida-19 odzvali prek edinstvenega evropskega jamstvenega sklada, pa tudi, kako smo pomagali zdravstvenim podjetjem, ki razvijajo zdravila in terapije za koronavirusno bolezen. Prikazujemo tudi razsežnosti naše podpore podjetjem, ki premikajo meje na področju podnebnih ukrepov – včasih jih potiskajo naravnost v vesolje. Pišemo o naši zavezanosti, da s kohezijskimi naložbami omogočimo boljšo prihodnost za *vse* Evropejce, z razvojnim delom pa za *vse* državljane sveta.

Inovacije so okvir prihodnosti. Poročilo v treh glavnih razdelkih slika prihodnost, kot jo želimo zgraditi. Zdrav svet. Zelen svet. Vključujoč svet.

Preostali del poročila postavlja predstavljene naložbe v širši okvir. Tu imamo strateški razmislek v nagovoru predsednika, pa podatke o dejavnostih posojanja in izposojanja banke ter pogled na leto pred nami v poudarkih iz operativnega načrta skupine.

Poročilo pripoveduje zgodbo o ključni finančni ustanovi, ki pomaga reševati aktualne probleme – pri tem pa jo navdihuje vizija zdrave, zelene in vključujoče prihodnosti.

VSEBINA

3 **KAKO BRATI POROČILO?**

6 **UVODNA BESEDA**

8 **POUDARKI LETA 2021** PODATKI O POSOJILIH IN UČINKIH

10 **EIB V VAŠI DRŽAVI** POSOJANJE PO DRŽAVAH

12 **EIB V VAŠEM SVETU** POSOJANJE ZUNAJ EVROPSKE UNIJE

14 **ZDRAV SVET**

16 COVIDNE REŠITVE: V KRIZI POTREBUJEMO TVEGANE IDEJE
18 COVIDNE REŠITVE: NASLEDNJA PANDEMIJA
20 COVIDNA PODPORA: CEPLJENJE V AFRIKI
21 COVIDNA PODPORA: ŽIVLJENJE IN SMRT
22 COVIDNA PODPORA: PANDEMIČNI RECEPT ZA BANKE
23 COVIDNA PODPORA: DIGITALNI PREŽIVELI
24 COVIDNA PODPORA: BODI ELEKTRIKA!
25 COVIDNA PODPORA: ZVOK OČAL
26 COVIDNA PODPORA: PODPIRAMO MAJHNO, DA ZRASTE VELIKO

28 **ZELEN SVET**

30 NAČRT PODNEBNE BANKE: PRAVA PODNEBNA BANKA
32 NEMŠKI SATELITI: SILICIJEVA DOLINA OB REKI ISAR
33 BOLGARSKI SATELITI: VESOLJE ZA VSE
34 ŠVEDSKE RAZISKAVE: PODATOMSKE PODNEBNE REŠITVE
36 ŠVEDSKO KROŽNO GOSPODARSTVO: SPET V MODI
38 ITALIJANSKA ENERGIJA: MANJŠE EMISIJE, NIŽJE CENE
39 IRSKI INTERNET STVARI: ZELENA TOPLOTA
40 EGIPTOVSKI PROMET: STARODAVNI SPOMENIKI, SODOBNA PODZEMNA ŽELEZNICA

42 **VKLJUČUJOČ SVET**

44 POLJSKI ROBOTI: ZBIRANJE PO POLJSKO
46 POLJSKA OPTIKA: POGUMNE POVEZAVE
48 ROMUNSKI PROMET: Z VLAKOM PO ROMUNIJI
50 DELNIŠKI SKLADI V AZIJI IN LATINSKI AMERIKI: GLOBALNO DELOVANJE, LOKALNE SPREMEMBE
52 BANČNIŠTVO V KONGU: PRAVI STRESNI TEST
53 EGIPTOVSKE NALOŽBE: ZASEBNI KAPITAL 2.0
54 AFRIŠKA NALOŽBA, KI UPOŠTEVA VIDIK SPOLA: PRAVI SKLAD ŽENSK ZA ŽENSKE

56 **KLJUČNI PODATKI O ZBIRANJU SREDSTEV**

58 **OPERATIVNO POROČILO IN UPRAVLJANJE SKUPINE**

UVODNA BESEDA

Skupina Evropske investicijske banke je bila na čelu globalnega odziva Evropske unije na koronavirusno pandemijo. Na izredne razmere smo se odzivali s takojšnjimi in prilagodljivimi ukrepi. Uspelo nam je zagotoviti nujno podporo majhnim in srednje velikim podjetjem ter inovativnim zagonskim podjetjem kot tudi financiranje cepiv in zdravstvenih projektov javnega sektorja.

Skupina EIB je omogočala vlaganja v izredno negotovih razmerah. Evropski jamstveni sklad je odpiral dostop do posojilnih kanalov za številne projekte, ki so bili za komercialne banke sredi krize preveč tvegani. Prav zaradi te podpore, tako kažejo naše ekonomske raziskave, podjetjem ni bilo treba klestiti naložb. Ker so lahko vlagala kot načrtovano, na primer v digitalizacijo, so se lahko tudi prilagodila krizi. Tudi v izdatno financiranih sektorjih bioznanosti in zdravstva, ki v tem trenutku ne bi mogla biti pomembnejša, smo s temi instrumenti zavarovali nekaj projektov.

Zagotovo bomo v prihodnje še naprej uporabljali instrumente za porazdelitev tveganja, obenem pa bomo logiko tega izjemno učinkovitega orodja prenesli še na druge projekte z veliko socialno in ekonomsko dodano vrednostjo.

Seveda pandemija covida-19 še zdaleč ni edini pomemben izziv, s katerim se sooča svet. Ob vse bolj pereči podnebni krizi smo kot podnebna banka EU na čelu evropskih prizadevanj za ogljično nevtralnost. Zavezali smo se, da bomo do konca tega desetletja podprli za 1 bilijon € naložb v podnebne ukrepe in okoljsko trajnostnost. Velik del teh naložb bomo morali usmeriti v inovacije: pred nami je izziv brez primere, s katerim se lahko soočimo le z novimi komercialnimi idejami. Leta 2021 smo začeli izvajati načrt podnebne banke, s katerim smo kot prva večstranska razvojna banka svoje financiranje povsem uskladili s cilji Pariškega sporazuma. To med drugim pomeni, da povsem ukinjamo podporo projektom s fosilnimi gorivi, vključno z zemeljskim plinom. Na podlagi načrta podnebne banke smo pripravili tudi nov načrt prilagajanja podnebnim spremembam, ki smo ga predstavili na konferenci ZN o podnebju (COP26). Uvedli smo tudi okvir, s katerim zagotavljamo, da naše nasprotne stranke sprejemajo ukrepe za razogljičenje poslovanja. Pri podnebnih ukrepih smo svojo osnovno vlogo, namreč financiranje novih in zrelih tehnologij, presegli, tako da je banka sedaj središče znanja, iz katerega lahko črpajo celotni trgi. To se kaže v naših partnerstvih, na primer z Evropsko komisijo in programom Billa Gatesa za prelomne energije *(Breakthrough Energy Catalyst)*, ki podpira uvajanje zelenih tehnologij po vsem svetu.

Resnica o podnebni krizi je, da nekatere države ogroža bolj kot druge, obenem pa je res tudi, da so prav vse države gospodarstva v prehodu. Skupaj moramo iskati inovacije, ki bodo ozelenile naša gospodarstva. Hkrati moramo zagotoviti, da bo prehod pravičen. V letu 2021 smo okrepili razvojno delo in v Nairobiju odprli novo središče, hkrati pa smo dokončno oblikovali našo novo razvojno enoto EIB Global. Ta s poslovanjem začenja v letu 2022. Med večstranskimi razvojnimi bankami smo edini, ki učinkovito izvažamo evropsko tehnologijo in znanje v preostali svet. S tem omogočamo razvoj, ki lahko preskoči za okolje najbolj škodljive faze industrijske rasti in vodi do zelenega, čistega gospodarstva. Naši projektni strokovnjaki zagotavljajo, da je vse, kar financiramo, trajnostno – in tega poslovnega modela se bomo držali še naprej. To pojasni, zakaj so bili prav projekti Evropske investicijske banke izmed vseh mednarodnih finančnih ustanov največkrat omenjeni v izjavi voditeljev

„Resnica o podnebni krizi je, da nekatere države ogroža bolj kot druge, obenem pa je res tudi, da so prav vse države gospodarstva v prehodu. Skupaj moramo iskati inovacije, ki bodo ozelenile naša gospodarstva. Hkrati moramo zagotoviti, da bo prehod pravičen.“

skupine G7 o vrstah sprememb, ki jih potrebujemo za posodobitev infrastrukture in pomoč državam v razvoju pri iskanju na bilijone sredstev, potrebnih za spopadanje s prihodnjimi izzivi.

Z našo novo razvojno enoto bomo še izboljšali že zdaj odlične rezultate. Zaposlili bomo več lokalnih strokovnjakov, ki bodo snovali in izvajali nove projekte. Že doslej smo ključno prispevali k Ekipi Evropa, sedaj pa se veselimo še sodelovanja pri 300 milijard € težkem globalnem portalu Evropske komisije. Ta bo po svetu spodbujal infrastrukturna vlaganja, ki bodo Evropi zagotavljala samostojnost in neodvisnost. Evropska unija je vodilna na svetu na področju zelenih, digitalnih tehnologij, saj ima 75 % več patentov kot Združene države in štirikrat več patentov kot Kitajska. Zato lahko deli svoje znanje in izkušnje na področjih, kot so obnovljiva energija, prilagajanje podnebnim spremembam, obvladovanje poplav, napredna orodja za napovedovanje vremena, odporna infrastruktura in podobno.

Evropska investicijska banka je ključnega pomena za preoblikovanje gospodarstva in družbe, ki ga potrebujemo za spopad z aktualnimi izzivi. Za gradnjo trajnostnega sveta moramo najprej prenoviti in izboljšati sebe. Z vsakim inovativnim poslom, ki ga financira Evropska investicijska banka, smo bližje temu cilju.

Werner Hoyer

POUDARKI LETA 2021

SKUPINA EIB

SKUPAJ PODPISANI POSLI V ZVEZI S COVIDOM-19	**33,26 mrd €**

EVROPSKA INVESTICIJSKA BANKA
DEJAVNOST V LETU 2021

ODOBRENI PROJEKTI	**55,8 mrd €**
Evropska unija	51,3 mrd €
Zunaj EU	4,5 mrd €
PODPISANI POSLI	**65,4 mrd €**
Evropska unija	57,9 mrd €
Zunaj EU	7,5 mrd €
ČRPANJA	**41,6 mrd €**
Evropska unija	35,3 mrd €
Zunaj EU	6,3 mrd €
ZBRANI VIRI (PRED ZAMENJAVAMI)	**55,2 mrd €**
Osrednje valute (€, £, $)	48,4 mrd €
Ostale valute	6,8 mrd €

Evropski investicijski sklad (EIF), ki je del skupine EIB, je specializiran za tvegano financiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij ter spodbuja rast in inovacije po vsej Evropi. EIF zagotavlja financiranje ter strokovno znanje in izkušnje za dobre, trajnostne inovacije in jamstva. Med delničarji EIF so EIB, Evropska komisija, javne in zasebne banke ter finančne ustanove.

EVROPSKI INVESTICIJSKI SKLAD
DEJAVNOST V LETU 2021

PODPISANI POSLI	**30,5 mrd €**
Kapital	5,2 mrd €
Jamstva	25,1 mrd €
Vključujoče financiranje	0,2 mrd €

UČINEK EIB

431 000

Število podprtih MSP/*midcap* podjetij*

4,5 milijona

Število ohranjenih delovnih mest v MSP/*midcap* podjetjih*

11 400 MW
od tega 99,7 % iz obnovljivih virov

Zmogljivosti za proizvodnjo električne energije

82 200 km

Napeljani/posodobljeni električni vodi

8,1 milijona

Gospodinjstva s priključkom na omrežje

163 000

Gospodinjstva v novih/prenovljenih energetsko učinkovitih stanovanjskih enotah

6,8 milijona

Novi naročniki na storitve 5G

3,5 milijona

Gospodinjstva s povezavo na fiksno optično omrežje

94,3 milijona

Število ljudi z izboljšano infrastrukturo

12 milijonov

Število ljudi z novim sistemom zbiranja odpadkov

10 milijonov

Število ljudi z varnejšo pitno vodo

3,8 milijona

Število ljudi z izboljšanimi sanitarnimi razmerami

826 000

Število ljudi z zmanjšanim poplavnim tveganjem

6 300

Kupljena/obnovljena tirna vozila

346 milijonov

Število dodatnih potnikov v javnem prevozu s financiranjem EIB

170 000

Število študentov v izobraževalnih ustanovah s financiranjem EIB

783 milijonov

Število ljudi z izboljšanimi zdravstvenimi storitvami, vključno s cepivi proti covidu-19

Številčni podatki so pričakovani izidi financiranih novih poslov, prvič podpisanih v letu 2021, na podlagi v tem trenutku razpoložljivih podatkov. Številčni podatki so nerevidirani in začasni.

* Podatki se nanašajo na MSP/*midcap* podjetja, ki so bila deležna podpore EIB v letu 2021 ali podpore EIF med oktobrom 2020 in septembrom 2021 na podlagi poslov, podpisanih s posredniki do konca leta 2021.

SKUPINA EIB V VAŠI DRŽAVI

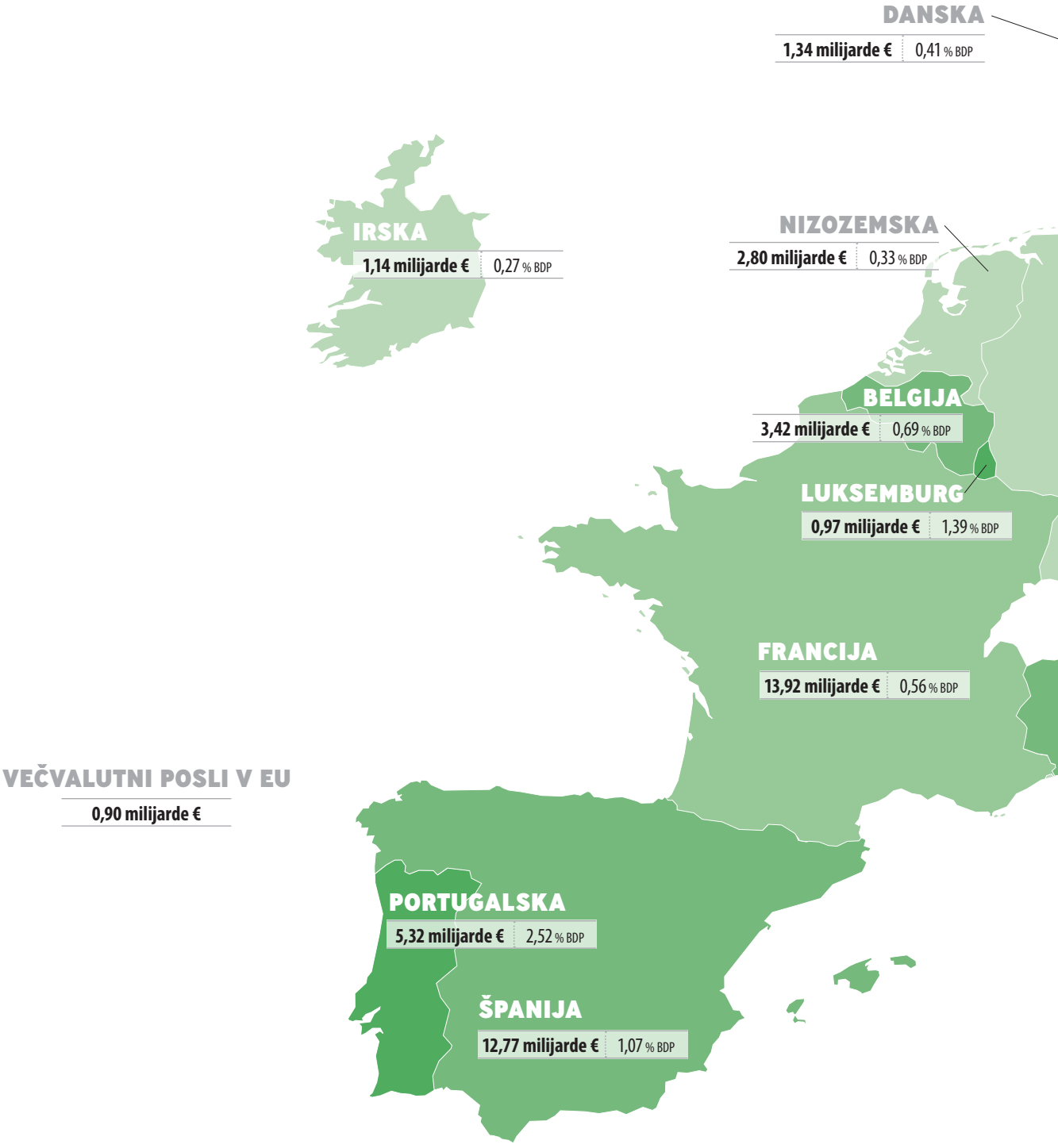

Temnejše barve označujejo višje naložbe, izražene v odstotku BDP.

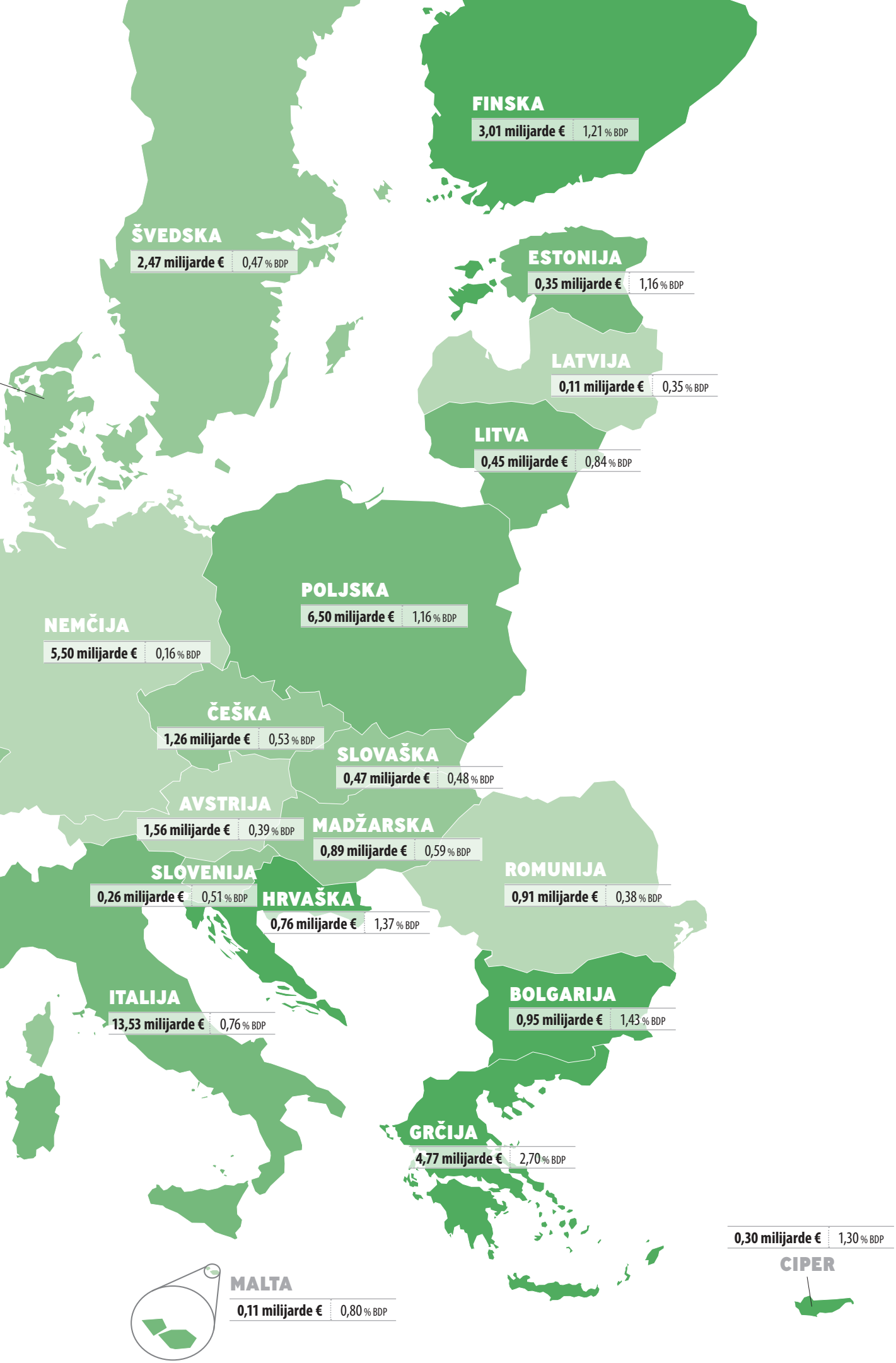
FINSKA
3,01 milijarde € 1,21 % BDP
ŠVEDSKA
2,47 milijarde € 0,47 % BDP
ESTONIJA
0,35 milijarde € 1,16 % BDP
LATVIJA
0,11 milijarde € 0,35 % BDP
LITVA
0,45 milijarde € 0,84 % BDP
POLJSKA
6,50 milijarde € 1,16 % BDP
NEMČIJA
5,50 milijarde € 0,16 % BDP
ČEŠKA
1,26 milijarde € 0,53 % BDP
SLOVAŠKA
0,47 milijarde € 0,48 % BDP
AVSTRIJA
1,56 milijarde € 0,39 % BDP
MADŽARSKA
0,89 milijarde € 0,59 % BDP
ROMUNIJA
0,91 milijarde € 0,38 % BDP
SLOVENIJA
0,26 milijarde € 0,51 % BDP
HRVAŠKA
0,76 milijarde € 1,37 % BDP
BOLGARIJA
0,95 milijarde € 1,43 % BDP
ITALIJA
13,53 milijarde € 0,76 % BDP
GRČIJA
4,77 milijarde € 2,70 % BDP
0,30 milijarde € 1,30 % BDP
CIPER
MALTA
0,11 milijarde € 0,80 % BDP

EIB V VAŠEM SVETU

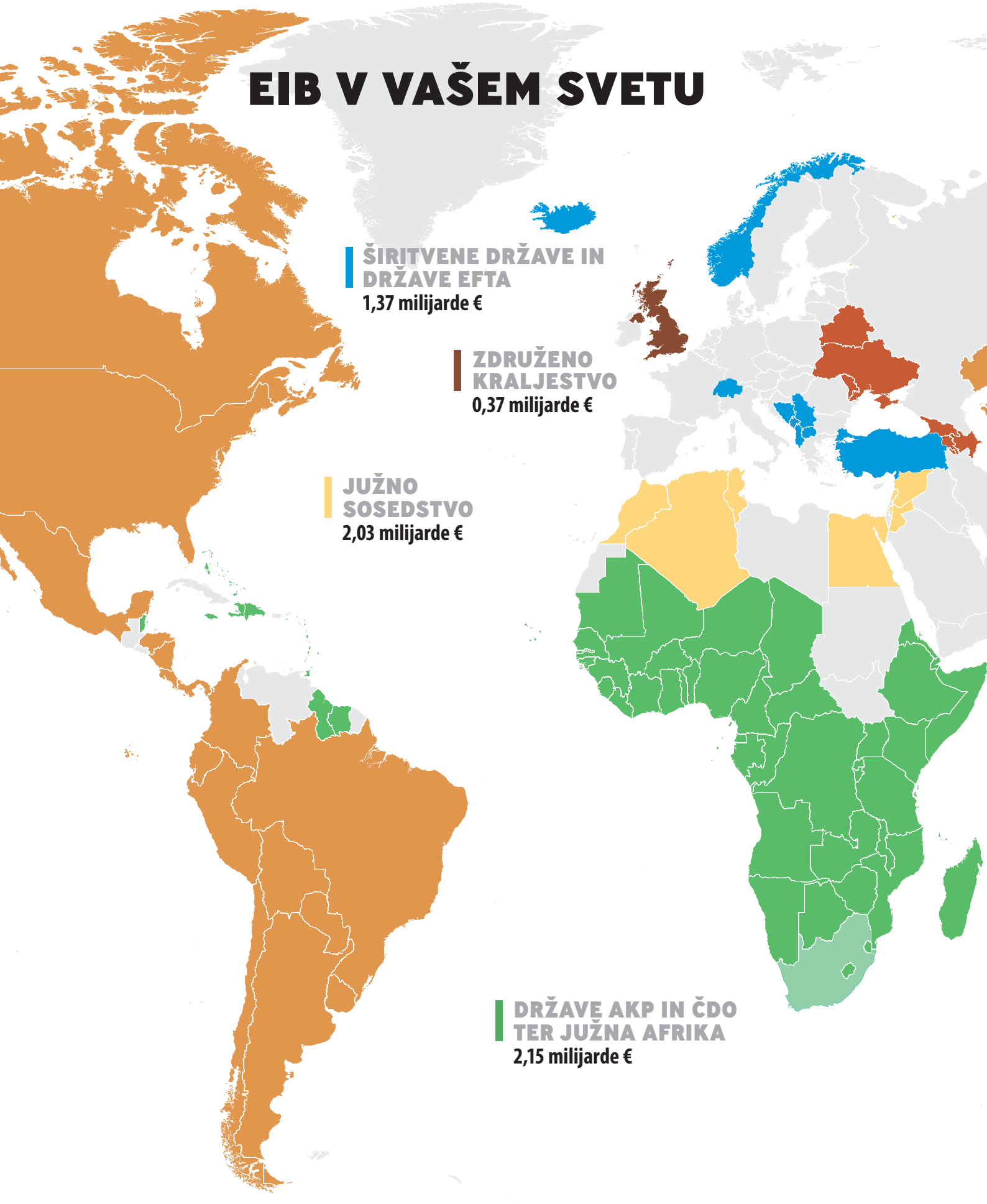

EFTA: Evropsko združenje za prosto trgovino
AKP: Afriške, karibske in pacifiške države
ČDO: Čezmorske države in ozemlja

Evropska investicijska banka ne potrjuje, sprejema ali presoja pravnega statusa nobenega teritorija, meja, barv, apoenov ali informacij, prikazanih na tem zemljevidu.

Potem ko je EU novembra 2011 proti Siriji uvedla sankcije, je EIB prekinila s posojilno in svetovalno dejavnostjo v tej državi. EIB vseeno sodeluje v osrednji donatorski skupini za Sirijo, ki spremlja razmere pod skupnim vodstvom EU in ZN.

ZDRAV SVET

"Kriza zaradi covida-19 je bila brez primere. Evropski jamstveni sklad se zato ni mogel držati ustaljenega poslovanja. Tudi to je moralo biti brez primere – tako po obsegu in hitrosti ukrepanja kot tudi glede osnovnih instrumentov in upravljanja. Slednje je v rokah odbora, v katerem so predstavniki sodelujočih držav članic, ki imajo vlogo garantov. Tako kot virus se tudi posledice covida-19 niso ozirale na državne meje. Naša pomoč podjetjem, ki jim je upadlo poslovanje, je zato morala segati prek državnih meja, da bi bila učinkovitejša."

Ioanna-Victoria Kyritsi, vodja enote za izvajanje poslov evropskega jamstvenega sklada, EIB

"Bioznanosti so ključna rešitev za pereče svetovne probleme. Evropska investicijska banka je z več kot 2 milijardama € neposredno podprla 80 visoko inovativnih evropskih projektov v zgodnji fazi na področju biotehnologije in medicinske tehnologije: od novih zdravil za redke in nalezljive bolezni ter zdravljenja raka z imunoterapijo do razvoja natančnejših kirurških vsadkov in izpopolnjenih diagnostičnih orodij. Podpora za odpornost zdravstvenih sistemov, dostopnost primarnega zdravstvenega varstva in razpoložljivost zmogljivosti za proizvodnjo osnovnih medicinskih izdelkov, vključno s cepivi, je med ključnimi področji našega delovanja."

Felicitas Riedl, vodja bioznanosti in zdravstva, EIB

Kako deluje evropski jamstveni sklad

Strokovnjaki za bioznanosti Evropske investicijske banke so v središču boja proti covidu-19 in prizadevanj za izgradnjo bolj zdrave prihodnosti. V tem razdelku lahko preberete, kaj nekateri od njih menijo o cepivih, ki smo jih financirali v letu 2021 – in delu, ki ga že opravljamo, da bi v prihodnje lahko preprečili pandemije.

Zunaj Evropske unije je naše razvojno delo usmerjeno v projekte, ki bodo zagotovili pravično in globalno cepljenje.

Skupina EIB podpira majhna in srednje velika evropska podjetja prek svojega evropskega jamstvenega sklada. Od restavracije na Hrvaškem do banke na Finskem – v nadaljevanju si lahko preberete zgodbe podjetij, ki so med covidno krizo prejela zanje odločilno financiranje.

V KRIZI POTREBUJEMO TVEGANE IDEJE

Za izhod iz pandemije in preprečevanje prihodnjih kriz moramo več tvegati ter okrepiti inovacije na področju cepiv proti covidu-19 in vse vrste raziskav na področju bioznanosti.

Cristina Niculescu in Nadya Velikova

Lahko bi rekli, da so cepiva postala žrtev lastnega uspeha. Cepiva proti covidu-19 so bila razvita v rekordnem času, a za njihovo uporabo je bilo težko pridobiti široko podporo. Človeštvo se je na cepljenje privajalo več desetletij, hkrati pa smo postajali vse bolj pozorni tudi na vidik varnosti cepiv. Danes mnogi radi pozabijo na koristi cepilnih programov ali pa jih jemljejo kot samoumevne. Zaradi lažnih novic in zlahka dostopnih informacij vseh vrst, ki krožijo v družbenih omrežjih, ljudje zdravnikom in znanosti ne zaupajo več toliko kot še pred 50 leti.

Cepiva in programi množičnega cepljenja so v bogatih državah prispevali k izkoreninjenju nekaterih bolezni. Danes so številne nalezljive bolezni iz preteklosti redke in skoraj pozabljene. Z imunizacijo otrok smo izkoreninili črne koze ter skoraj povsem izkoreninili davico, hemofilusni meningitis, ošpice, mumps, otroško paralizo, rdečke in tetanus. V državah v razvoju otroci še vedno umirajo zaradi pomanjkanja cepiv, v razvitih državah, kjer jih imamo dovolj, pa rastejo dvomi v zvezi s cepljenjem. Ta odpor ogroža dosežke, ki jih je prineslo več desetletij trdega dela zdravstvene skupnosti, raziskovalcev in vlad.

Navkljub grožnji, ki jo prenosljive bolezni predstavljajo za javno zdravje, razvoj novih cepiv v zadnjih nekaj letih zaostaja zaradi premajhnih vlaganj v razvijalce in proizvajalce, ki sodelujejo v raziskavah in proizvodnji. Visoki razvojni stroški, nizki donosi ter vsi poslovni izzivi, povezani z razvojem in proizvodnjo cepiv, so nekatere biofarmacevtske družbe prisilili k opustitvi razvoja cepiv. Zaradi vseh teh težav razvoj cepiv trpi že leta.

Nabor orodij

Ko je postalo jasno, da bo koronavirusna kriza huda, se je Evropska investicijska banka odločila, da bo v pomoč podjetjem in družbi kar najbolje izkoristila vsa svoja finančna orodja in vso tehnologijo, ki jo lahko ponudi znanost. Pri tem se nismo osredotočili na eno podjetje ali eno tehniko. Podprli smo tako klasične kot nove razvijalce cepiv, med njimi nemški BioNTech, ki je ustvaril eno vodilnih cepiv mRNA. mRNA je nova tehnologija, ki bi se lahko uporabila v cepivih proti številnim boleznim, vključno z rakom.

Seveda niso uspeli prav vsi projekti, ki jih je banka med krizo podprla, vendar nismo mogli zgolj upati, da bo ena rešitev dobra za vse, niti nismo imeli dovolj časa, da bi izbrali in podprli le najboljše. Namesto tega smo sprejemali pogumne, včasih tvegane odločitve. Danes imamo številna cepiva, ki se s pridom uporabljajo po vsem svetu.

Še vedno pa se oziramo za novimi uspešnimi zgodbami. Oktobra smo odobrili posojilo v višini 45 milijonov €, ki bo španskemu podjetju Hipra pomagalo pri proizvodnji lastnega cepiva proti

„Ko je postalo jasno, da bo koronavirusna kriza huda, se je Evropska investicijska banka odločila, da bo v pomoč podjetjem in družbi kar najbolje izkoristila vsa svoja finančna orodja in vso tehnologijo, ki jo lahko ponudi znanost.“

covidu-19. Cepivo, ki je trenutno v fazi preskušanja, temelji na klasični tehnologiji rekombinantnih proteinov. Spremenjeno je bilo tako, da je učinkovitejše proti različicam covida-19. Lahko se shranjuje v navadnem hladilniku, kar ni nepomembno v državah v razvoju in na oddaljenih območjih, kamor je težko dobaviti posebne zamrzovalnike, potrebne za shranjevanje cepiva BioNTech.

Sedaj ali nikoli

Sedaj ali pa nikoli več je pravi čas za izboljšanje načinov proizvodnje in distribucije cepiv. Rešitve, ki bi jih banka lahko upoštevala, vključujejo ustvarjanje zalog osnovnih zdravil, podpiranje proizvodnje zdravil na drugih lokacijah, izmenjevanje znanja in tehnologij, razvijanje prilagodljivih proizvodnih enot ter vlaganje v naprednejše proizvodne metode. Cilj: velika, globalna zaloga cepiv, ki omogoča hiter in učinkovit odziv na krizo.

V banki se temu naglo prilagajamo, saj še več časa namenjamo distribuciji cepiv in podjetjem, ki lahko na zalogo proizvedejo cepiva, razvita v drugih podjetjih. Najti moramo način za proizvodnjo cepiv na več lokacijah, saj bomo tako lahko pomagali oddaljenim krajem, še zlasti v revnejših državah. Da bi povečali proizvodnjo cepiv, še tesneje sodelujemo z Evropsko komisijo, Svetovno zdravstveno organizacijo, Koalicijo za inovacije na področju pripravljenosti na epidemije (CEPI) in drugimi zdravstvenimi skupinami.

Junija 2021 smo z belgijskim biotehnološkim podjetjem Univercells podpisali 30 milijonov € težak posel za globalno distribucijo cepiv. Podjetje namerava razširiti proizvodnjo velikih količin cepiv proti covidu-19 na svoji novi lokaciji v Belgiji, obenem pa pomagati pri gradnji podobnih obratov po vsem svetu in s tem pri povečanju zalog cepiv. Medtem pa BioNTech in Evropska unija sodelujeta pri iskanju lokacij za proizvodnjo cepiva mRNA na afriški celini. Med drugimi bi bila primerna Ruanda in Senegal.

Financiramo obete

EIB že zelo dolgo podpira sektor bioznanosti, v katerega vsako leto vloži več kot 800 milijonov €. V zadnjem desetletju za zdravstveno infrastrukturo posodimo več kot 1 milijardo € letno. V covidnem portfelju imamo več kot 20 vrhunskih evropskih podjetij z obetavnimi cepivi, zdravili in testi, v katera smo skupaj vložili okrog 770 milijonov €.

V naslednjih nekaj letih si želimo eksplozije naložb v znanstvene raziskave in inovacije širšega sektorja bioznanosti, pa tudi večjo podporo izobraževanju na področju medicine in zdravstva. Poleg covida-19 moramo rešiti še veliko zdravstvenih težav. Podpirati moramo drugačno razmišljanje in se večkrat odločati pogumno. Kot znanstveniki smo navdušeni in srčno veseli zaradi te nove naklonjenosti tveganjem. To bo spremenilo svet na bolje, hkrati pa nas bo obvarovalo pred prihodnjimi krizami, ki si jih danes še zamisliti ne moremo.

Cristina Niculescu in Nadya Velikova sta specialistki za bioznanosti v Evropski investicijski banki

NASLEDNJA PANDEMIJA

Še preden premagamo covid-19, morajo vlade, znanstveniki, zdravstveni sistemi ter finančne in razvojne ustanove oceniti, kaj smo se iz koronavirusne pandemije naučili, nato pa postaviti nove standarde za pripravljenost na pandemije.

Dana Burduja in Anna Lynch

Ne gre se slepiti: neizogibno se bo pojavila nova pandemija. A odločevalci radi ravnajo, kot da se to ne bo nikoli zgodilo. To lahko pojasnimo z dragimi pripravami, od katerih še dolgo ne bo koristi. Zato moramo zagotoviti, da bodo odločevalci že danes, ko so posledice covida-19 še sveže, in preden se upajoč prepustimo pozabljenju, podprli priprave na naslednjo pandemijo.

Covid-19 seveda še ni izginil. Sicer se lahko veselimo konca pandemije, a bolezen ostaja med nami in bo morda postala endemična. Njen vpliv na življenje, družbo in gospodarstvo je bil globok. **Če želimo, da bo imela naslednja pandemija manj epohalen in katastrofalen vpliv, se morajo znanstveniki in oblikovalci politik združiti v pripravah na nove in drugačne zdravstvene krize. Res je, da ne moremo natančno predvideti, kakšna vrsta bolezni nas lahko doleti, obenem pa je tudi res, da smo se med to pandemijo naučili marsičesa, kar lahko že danes uporabimo pri načrtovanju prihodnosti.**

Inkubator za agencijo za ukrepanje ob izrednih razmerah

Evropska unija začenja nov velik projekt za ukrepanje ob naslednji pandemiji, ki ga je poimenovala evropski načrt pripravljenosti na biološko grožnjo. Inkubator HERA (tj. organa za pripravljenost in odzivanje na izredne zdravstvene razmere), za katerega so dali pobudo voditelji držav EU na zasedanju februarja lani, bo na usklajen način mobiliziral nacionalne akterje. V katero smer se bo razvijal, bo postalo jasno šele sčasoma. Med cilji inkubatorja je okrepljeno usklajevanje ocenjevanja nevarnosti in izmenjevanja znanja. Iz inkubatorja bi se lahko razvil samostojen organ za usmerjanje pobud EU in ukrepanje ob čezmejnih zdravstvenih nevarnostih. Cilj inkubatorja je odpraviti težavo s fragmentacijo, ki je vplivala na prizadevanja v boju s pandemijo po vsej Evropi, pa tudi napovedovanje prihodnjih nevarnosti, ocenjevanje tveganj, modeliranje, spremljanje potreb in nadzor. Ravno nadzor bo ključnega pomena v naslednji pandemiji, saj se bomo morali hitreje odzvati v boju proti bolezni. Inkubator HERA bo prav tako razvil in financiral protiukrepe za izvajanje med izrednimi razmerami.

Evropska investicijska banka se z Evropsko komisijo pogovarja o najboljšem modelu financiranja inkubatorja, ki bi lahko vključeval InvestEU, pa tudi posebne instrumente, kot je tisti na področju nalezljivih bolezni v okviru programa InnovFin, in druge inovativne instrumente. Naloga je bolj zapletena kot bi bila le izbira projekta za financiranje in zagotovitev sredstev. Pomembno je najti najboljši način za uporabo sredstev, pri tem pa pritegniti še zasebne vlagatelje. Sredstva zagotavljamo tam, kjer jih trg ne, hkrati pa spodbujamo alternativne naložbe ter zagotavljamo dodatnost s socialnim in ekonomskim vplivom.

> **Ko podpremo podjetje, moramo v njem videti potencial za revolucionaren razvoj.**

Za razvoj zdravil in cepiv je praviloma potrebnih deset do dvanajst let. Obstaja tveganje, da bi kakršno koli popuščanje z naše strani povzročilo preusmeritev pozornosti – in sredstev za raziskave – čim bi covid-19 postal le neprijeten spomin.

Druge nevarnosti

Seveda je možno, da naslednje pandemije ne bo povzročil virus.

Na nas preži realna nevarnost v obliki protimikrobne odpornosti, ki bi lahko postala naslednja globalna težava. Pa vendar le malo podjetij vlaga v raziskave na področju protimikrobne odpornosti ali ima na zalogi sredstva, ki bi lahko omogočila razvoj inovativnih novih antibiotikov. Evropska investicijska banka podpira raziskave protimikrobne odpornosti prek sklada AMR Action Fund. Za njegovo ustanovitev je zaslužna ravno banka EU, ki je vanj vložila 20 milijonov €.

Pri ustanavljanju sklada smo sodelovali z Mednarodno zvezo farmacevtskih proizvajalcev in združenj, farmacevtskimi podjetji ter Svetovno zdravstveno organizacijo. V sklad je prispevalo 20 največjih farmacevtskih podjetij, med drugim Eli Lilly, Roche in Teva, pa tudi fundacija Wellcome. Cilj sklada je na trgu do leta 2030 ponuditi dve do štiri protimikrobna zdravila. Naloga ni lahka, saj se ves trud usmerja v razvoj izdelka, za katerega vsi upamo, da ga nikoli ne bomo potrebovali.

Javna politika pred dobičkom

Pri takšnih naložbah bo morala Evropska investicijska banka odigrati ključno vlogo. Ko se tveganje zasebnim vlagateljem zdi preveliko, je naša naloga, da skozi oči javne politike in ne morda dobička zaznamo potrebe ter zagotovimo finančno podporo in inovativna finančna sredstva za razvoj tehnologij – do trenutka, ko se zasebni vlagatelji na podlagi dokazov prepričajo v verjetnost uspeha in primaknejo svoj denar. Banka EU je tako na primer še pred pandemijo vlagala v BioNTech in podpirala razvojno delo podjetja na področju onkologije. Pri podpiranju pionirjev prednostno uporabljamo v banki razvite instrumente ali mehanizme z jamstvom Evropske komisije.

Evropska investicijska banka in Evropska komisija skupaj določita prednostna področja politik. Naša ekipa za bioznanosti je sestavljena iz različnih strokovnjakov, vsak s svojim področjem delovanja in stiki iz dosedanjega dela v tem sektorju. Sledimo dogajanju na trgu in proučujemo strokovno literaturo, da bi ugotovili, kam usmeriti sredstva. Ker delamo s pionirji, smo pri tem včasih uspešni, včasih pač ne. Ko podpremo podjetje, moramo v njem videti potencial za revolucionaren razvoj.

Dana Burduja je višja ekonomistka za področje zdravstva, Anna Lynch pa višja specialistka v diviziji bioznanosti in zdravstva v Evropski investicijski banki.

CEPLJENJE V AFRIKI

Obrat za proizvodnjo cepiva proti covidu-19 v Senegalu je del načrta za okrepitev zdravstvenega varstva v regiji, pa tudi za zmanjšanje odvisnosti afriške celine od uvoženih cepiv.

Od vseh 3 milijard odmerkov, ki so jih prejeli ljudje po vsem svetu, so jih prebivalci Afrike prejeli manj kot 2 %. Novi obrat za proizvodnjo cepiv v inštitutu Institut Pasteur de Dakar v Senegalu je del vseafriške strategije za zapolnitev te pogubne vrzeli in povečanje lokalnih zmogljivosti za proizvodnjo cepiv. »Koronavirusna pandemija je pokazala potrebo po povečanju cepljenja v Afriki,« pove dr. Amadou Sall, direktor inštituta. »Če želimo zaustaviti prenos ali omejiti resnost bolezni, moramo cepiti več ljudi.«

Afrika za povečanje stopnje precepljenosti potrebuje več odmerkov cepiva. Nove proizvodne zmogljivosti so nujno potrebne, saj Afrika trenutno uvozi 99 % potrebnih cepiv. **V novem obratu za proizvodnjo cepiva inštituta Institut Pasteur de Dakar naj bi do konca leta 2022 mesečno proizvedli kar 25 milijonov odmerkov enega od odobrenih cepiv proti covidu-19.** »Afrika in njeni prebivalci so povsem odvisni od drugih držav, ko gre za proizvodnjo cepiv in njihovo razpoložljivost,« pove Ramon Ynaraja, predstavnik Evropske investicijske banke v Senegalu. »Veliko afriških držav, celo tistih, ki sicer imajo denar, enostavno nima dostopa do cepiv na trgu. Zaradi tega je Senegal, v katerem bo celotna proizvodna veriga, tako pomemben za celino.«

Drag in zapleten proces

Programi proizvodnje cepiv so dragi in zapleteni, celo za tako napredne organizacije, kot je Institut Pasteur de Dakar. Ta ima več kot 80-letne izkušnje z razvojem cepiv in trenutno edini v Afriki proizvaja cepivo, ki ga je sprejela Svetovna zdravstvena organizacija. Inštitut poleg tega v sodelovanju z Evropsko investicijsko banko in nemško razvojno banko KfW pripravlja masovno proizvodnjo hitrih covidnih testov za zdravstvene delavce.

Gradnji novega obrata so z jamstvi, tehnično pomočjo in usposabljanjem dali zagon EIB ter njeni partnerji v Ekipi Evropa iz Evropske komisije, Francije in Nemčije. Belgija, še ena članica ekipe, pa pomaga Senegalu pri načrtovanju razvoja države v regionalno farmacevtsko središče. Regionalna vlada Valonije podpira belgijsko biotehnološko podjetje, ki bo inštitutu pomagalo z izgradnjo zmogljivosti in prenosom tehnologije. Drugi institucionalni partnerji, vključno z Združenimi državami in Svetovno banko, bodo projekt podprli v razvojni fazi, ki bi prav lahko stala celih 200 milijonov €.

»Ne samo, da bomo s tem projektom okrepili zdravstveni sistem, pač pa bomo tudi ustvarili delovna mesta ter razvili zmogljivosti na področjih znanja in delovne sile, pri tem pa še uvedli novo tehnologijo,« pove dr. Sall.

Kako Ekipa Evropa krepi proizvodnjo in dostopnost cepiv proti covidu-19 v Afriki.

ŽIVLJENJE IN SMRT

Čeprav se trenutno vse vrti okrog covida-19, bo naše zdravje v prihodnosti odvisno od vrste inovacij, ki se dogajajo v tem trenutku. Barcelonsko podjetje, ki se ukvarja z medicinsko tehnologijo, je razvilo revolucionarno zdravljenje možganske kapi.

François Salmon se živo spominja trenutka, ko se mu je na zaslonu mobilnega telefona prikazalo to sporočilo: »Vse je v redu. Strdek odstranjen. Pacientka je dobro.« Bilo je konec leta 2019, ko je v barcelonski bolnišnici Vall d'Hebron pacientka, ki je pred nekaj urami doživela možgansko kap, uspešno prestala trombektomijo. Operacija je bila prva v okviru kliničnega preskušanja, ki ga je začelo zagonsko podjetje s področja medicinskih pripomočkov Anaconda Biomed. Podjetje bo morda revolucionariziralo zdravljenje kapi. »Veseli me, da lahko medicinskim strokovnjakom pomagamo reševati življenja in zmanjšati invalidnost po kapi,« pove Salmon, glavni izvršni direktor Anaconde od leta 2018.

Za nadaljevanje preskušanja je Anaconda oktobra od Evropske investicijske banke prejela financiranje v obliki tveganega dolga v višini do 10 milijonov €. Posojilo je za barcelonsko podjetje pomenilo tudi dobrodošlo likvidnost, potrebno za ohranitev poslovanja med pandemijo. »Sistem podjetja Anaconda je osvežujoče preprost,« pove Tom Andersen, inženir v Evropski investicijski banki, ki je delal na posojilu. »Ponuja izboljšano zdravljenje, ki je tudi stroškovno učinkovito.«

»Ustaviti škodo«

Karotidni arteriji, ki na vsaki strani vratu potekata od srca do možganov, se lahko zadebelita, če v njiju nastane strdek in povzroči zaporo. S tem se prekine dotok krvi v življenjsko pomembne predele možganov, čemur rečemo kap. Dalj kot je arterija zamašena, večja je nevarnost trajne škode, na primer ohromelosti in težav z govorom. Pri klasičnih tehnikah odstranjevanja strdkov v arteriji včasih ostanejo delčki krvnega strdka oziroma trombusa, ki lahko zamašijo druge žile. **V Anacondi so razvili kateter, ki je zasnovan tako, da odstrani celoten cerebralni trombus, ne da bi ga zdrobil.** Lijakast kateter se samodejno širi, dokler ne doseže premera arterije, to je do 5 milimetrov. Takšen lahko v celoti zajame in odstrani strdek. »Ko odstranimo strdek, zaustavimo škodo,« pove Salmon.

Izhod iz pandemije s pomočjo Evropske unije

Po zaključku kliničnih preskušanj Salmon povzame doseženi napredek: rezultati so že potrdili prejšnja preskušanja in izpolnili vsa pričakovanja glede varnosti in učinkovitosti prve generacije katetrov. Napredni sistem podjetja Anaconda ima nedvomno dramatičen, pozitiven učinek na življenje po kapi. »Doslej so rezultati zelo dobri,« pove Salmon, »vendar smo raje previdni, saj gre za vprašanje življenja in smrti.«

PANDEMIČNI RECEPT ZA BANKE

Evropski jamstveni sklad bankam po vsej Evropi pomaga nositi del bremena, ki ga prinaša skrb za preživetje podjetij. Poglejmo, kako to orodje za covidna bančna posojila deluje na Finskem in Švedskem.

Petri Vartiainen, višji svetovalec za izvozno financiranje, ima polne roke dela. »Kdo ve, kaj bo prinesla prihodnost in ali bo pandemija še kar vztrajala,« razmišlja Vartiainen, ki dela za Finnvero, javno finančno ustanovo, ki podjetjem zagotavlja posojila in jamstva, s tem pa podpira finski izvoz.

Pandemija je prizadela vse vrste podjetij, zlasti še izvoznike, ki so vezani na globalni trg. Podjetja še vedno potrebujejo denarni tok, da lahko poravnajo tekoče obveznosti in vlagajo za ohranitev konkurenčnosti. Evropski jamstveni sklad, ki je covidna varnostna mreža Evropske investicijske banke, se je pojavil v pravem trenutku. »Finančne ustanove, kot je Finnvera, so potrebovale takšno pomoč, da bi lokalnim podjetjem, ki jih je covid-19 močno prizadel, lahko omogočile dostop do financiranja,« pove Roxana Popescu, posojilna specialistka v Evropski investicijski banki, ki dela na posojilih v nordijski regiji. **Banka EU je aprila zagotovila jamstvo za zajeten del Finnverinega bodočega posojilnega portfelja. Tej finančni ustanovi je namreč omogočila, da srednjim in velikim podjetjem ponudi do 650 milijonov € novih posojil.** Izvoz je zelo pomemben za rast, podpora, ki jo EIB nudi strankam Finnvere, pa spodbuja internacionalizacijo v razmerah, ko bi jo pandemija lahko onemogočila. EIB je po vsej Evropi podpisala na desetine podobnih jamstev. Te naložbe bi lahko mobilizirale kar 200 milijard € za gospodarstvo Evropske unije.

Nove težave za izvoznike

Vloga Finnvere kot državnega financerja je dopolniti delovanje finančnih trgov in povečati število novih podjetij na Finskem, obenem pa starim podjetjem pomagati rasti. Finnvera kot uradna izvozna agencija Finske svojim 26 000 strankam pomaga, da več izdelkov prodajo na globalnem trgu. »Ob izbruhu pandemije smo se začeli pripravljati na soočenje z novimi izzivi,« pove Vartiainen, višji svetovalec v Finnveri. »EIB je bila in ostaja dragocen partner Finnvere in finskega finančnega sektorja.«

Covidna bančna posojila na Švedskem

Podobno jamstvo je Evropska investicijska banka podpisala s švedsko izvozno družbo SEK, ki bo lahko srednjim in velikim podjetjem dala na voljo 467 milijonov € novih posojil. **Korist, ki jo bo to prineslo celotnemu švedskemu gospodarstvu, bi lahko dosegla 1,1 milijarde €.** EIB v švedske projekte vsako leto vloži okrog 2 milijardi €.

DIGITALNI PREŽIVELI

Hrvaška restavracija in češka nepremičninska aplikacija sta preživeli zaprtja javnega življenja in iz njih izšli pripravljeni na prihodnost.

Restavracija Batak ponuja okusne jedi z žara po tradicionalnih lokalnih receptih. »Trgu smo želeli ponuditi nekaj novega,« pove Isabella Paver, finančna direktorica skupine Victus, ki je lastnica restavracije. »Želeli smo postati lokalna, a hkrati sodobna restavracija z jedmi na žaru, ki bo privlačna tako za poslovna kosila kot tudi za praznovanja.« Restavraciji je šlo dobro.

Potem pa je izbruhnil covid-19. »Ko je vlada razglasila zaprtje države, smo bili šokirani,« doda Paverjeva. V restavraciji Batak so se znašli – odločili so se, da bodo ponudili dostavo na dom. Za to pa so se morali digitalno preobraziti in postaviti spletno stran. »Že prej smo imeli dostavo na dom, vendar smo jo sedaj želeli razširiti na vso našo ponudbo, zato smo vzpostavili namensko platformo.« Šlo je za zapleten proces, saj so morali upoštevati predpise o varstvu osebnih podatkov, zagotoviti, da bo spletna stran delovala na mobilnih telefonih in tablicah, jo optimizirati, vložiti v trženje, vzpostaviti sistema za izdajanje računov in upravljanje zalog – ter se oglaševati v družabnih omrežjih. Vendar so prehod uspešno izpeljali.

Batak (kar v hrvaščini pomeni 'bobnarska palica') se je za pomoč obrnil na lokalno banko Erste in prejel posredno posojilo Evropskega investicijskega sklada z jamstvom EU. **»S posojilom smo lažje opravili vse te spremembe in okrepili spletno prisotnost,« pove Paverjeva. »Končalo se je tako, da nam ni bilo treba odpustiti niti enega delavca.«**

Digitalizacija stavb

Spaceflow je podjetje, ki nam kaže, kako se digitalizacija širi na številna področja našega življenja – celo v stavbe. »Naše poslanstvo je povezati stavbe z najemniki,« pove Pavel Jiranek, glavni izvršni direktor.

Spaceflow ponuja digitalne storitve za stanovanjske nepremičnine. Lastnikom nepremičnin pomaga pritegniti in zadržati dobre najemnike ter tako povečati donose. Med koronavirusno pandemijo je najemniški trg doživel velikansko spremembo. »Lastniki nepremičnin so pod vse večjim pritiskom, naj svoje stavbe naredijo privlačnejše in zlasti varnejše,« pove Jiranek. »Prej je bil naš izdelek nekaj, kar je 'dobro imeti'. Danes postaja nekaj, kar je 'nujno imeti', če želiš ostati konkurenčen.«

Spaceflow ima podporo sklada tveganega kapitala Day One Capital, ki ga podpira Evropski investicijski sklad v okviru Naložbenega načrta za Evropo Evropske unije. Ta podpora podjetju omogoča razvoj izdelkov, zaposlitev 20 dodatnih delavcev in bistveno povečanje obsega poslovanja.

BODI ELEKTRIKA!

Italijana je otroška ljubezen do inovacij pripeljala do tega, da je danes lastnik podjetja, ki bi z energetsko učinkovito elektroniko lahko bistveno zmanjšalo ogljične izpuste.

Igor Spinella se kot otrok ni igral z igračami, pač pa je razstavljal gospodinjske aparate, da bi videl, kako delujejo. Ko sta se nekega dne njegova starša vrnila z gobarjenja v hribih Emilije-Romanje, ju je doma presenetil protivlomni alarm, ki ga je zasnoval in namestil njun osemletni Igor.

»Bil sem poseben otrok. Popoldneve sem preživljal v garaži, kjer sem izumljal,« pove Spinella, 40-letni ustanovitelj in glavni izvršni direktor podjetja Eggtronic za močnostno elektroniko. V slabem desetletju je podjetje prijavilo več kot 240 patentov.

Pandemija pa je bila zanje, tako kot za mnoga zagonska podjetja, »hud udarec«, še pove Spinella. Na srečo je Eggtronic prejel 15 milijonov € vredno posojilo Evropske investicijske banke oziroma njene covidne varnostne mreže, evropskega jamstvenega sklada. Eggtronic prejeti denar vlaga v raziskave in razvoj izdelkov, ki bi lahko bili pomembni z vidika evropskih podnebnih ciljev.

Banka EU podpira inovativna evropska podjetja, ki pogosto težje pridejo do sredstev za rast kot podjetja v Združenih državah Amerike ali Aziji. »Eggtronic ima zelo inovativne izdelke na izredno perspektivnem področju,« pove Fabrizio Morgera, naložbeni specialist v EIB, ki je sodeloval pri posojilu.

Nevidni prijatelj

Spinella dela na področju močnostne elektronike, ki ji pravi »nevidni prijatelj, zaradi katerega naš svet deluje«. Močnostna elektronika je tehnologija, ki uravnava električni tok prek tranzistorjev v električnih in elektronskih napravah. Kljub temu pri delovanju močnostnih elektronskih plošč prihaja do izgube elektrike. Tipičen primer za takšno neučinkovitost je vklapljanje in izklapljanje tranzistorja.

Tehnološka podjetja želijo narediti kar se da energetsko učinkovite naprave, zato se v zadnjih desetletjih raje kot za običajna silicijeva stikala v električnih tokokrogih odločajo za hitrejše tranzistorje iz galijevega nitrida. Ti pa so dražji. **Eggtronic je pretresel arhitekturo napetostnih pretvornikov, da bi še zmanjšal izgube pri preklapljanju.** V njegovi pionirski arhitekturi se standardna silicijeva stikala obnesejo enako kot tista iz galijevega nitrida, pri čemer se slednja obnesejo trikrat bolje kot isti polprevodnik v klasični arhitekturi.

Ugodno in trajnostno

Več elektrike zaradi manj izgub pomeni, da si Eggtronic lahko privošči gradnjo manjših naprav. **Eggtronicove visoko energetsko učinkovite naprave imajo precej manjši ogljični odtis.**

Ko je po svetu divjal covid-19, »smo uspeli krmilo obdržati trdno v rokah,« pove Spinella. »Zaradi posojila EIB se lahko spet veselimo prihodnosti.«

ZVOK OČAL

Visokotehnološko avstrijsko podjetje USound orje ledino s svojimi najmanjšimi zvočniki na svetu, ki zaradi digitalne tehnologije porabijo 80 % manj elektrike.

Najstnikom se ideje njihovih staršev pogosto zdijo neumne ali nepomembne. Hčerka Ferruccia Bottonija pa se kar ne more ločiti od očal Fauna, ki jih je pred dvema letoma lansiral njen oče. »Spoznal sem, da morajo biti očala res dobra,« pove Bottoni, soustanovitelj in glavni izvršni direktor podjetja USound.

Podjetje razvija in trži mikrozvočnike, ki uporabljajo tehnologijo mikroelektromehanskih sistemov, MEMS. Med koronavirusno pandemijo pa so nazadovali. »Pandemija nas je onemogočila,« še pove Bottoni. Zaradi tega so pri Evropski investicijski banki najeli 15 milijonov € težko posojilo s podporo evropskega jamstvenega sklada. »Zahvaljujoč Evropski investicijski banki smo lahko spet zadihali s polnimi pljuči.«

Od mehanike do mikroelektronike

Avdiokomponente se niso veliko spremenile vse od 19. stoletja. **USound želi izdelovati mikrozvočnike z uporabo polprevodniške tehnologije.** Namesto tuljave, ki se premika v običajnih silicijevih sistemih, se ti lahki, majhni zvočniki vgradijo, ko so potrebne manjše dimenzije, na primer v avdioočala in ultrazvočne aplikacije. »USound je na novo opredelil avdioindustrijo,« pove Trudbpert Schelb, inženir v Evropski investicijski banki, ki je delal na posojilu. »Gre za najpomembnejši dosežek v razvoju tehnologije zvočnikov v desetletjih.«

Zvočniki USound, ki porabljajo tehnologijo MEMS, imajo večjo pasovno širino, kar daje zelo jasen zvok, hkrati pa omogoča uporabo ultrazvočnih aplikacij v miniaturnih napravah. Pri tem porabijo 80 % manj energije kot običajne komponente. Na trgu, kjer prevladujejo azijski proizvajalci, so cenovno konkurenčni, pa čeprav se proizvajajo v Evropi, večinoma v Italiji.

Tehnologija USounda temelji na piezoelektriki. Kristali, ki imajo te značilnosti, se v električnem polju po obsegu večajo ali manjšajo. Za sevanje zvoka je potrebno premikanje zraka. Majhna komponenta, ki uporablja tehnologijo MEMS, je torej povezana z membrano ter se kot zelo tanka plastična folija premika navzgor in navzdol. Rezultat je sistem, ki deluje enako kot standardni elektrodinamični zvočnik, vendar ima namesto velike magnetne tuljave vgrajene piezosprožilce na čipu MEMS.

Koronavirusna pandemija je prizadela dobavno verigo podjetja, ki je zato s projekti zamujalo ali pa jih je moralo odpovedati. Novih projektov še danes ne začenja, ker elektronskih komponent še vedno primanjkuje. »Posojilo nam bo izredno pomagalo,« pove, »saj bomo z njim rešeni težav z denarnim tokom.«

PODPIRAMO MAJHNO, DA ZRASTE VELIKO

Dve inovativni podjetji, ki sta se spet postavili na lastne noge, sta zgled drugim majhnim podjetjem.

Pogosto slišimo, da so majhna podjetja hrbtenica evropskega gospodarstva. Temu se ni čuditi. Večina podjetij v EU je majhnih ali srednje velikih (skupaj jih označujemo s kratico MSP), zaposlujejo pa več kot 100 milijonov ljudi. In skoraj vsem so med pandemijo prihodki zelo upadli.

Tehnološko potovalno podjetje TourRadar ni bilo nobena izjema. »Poslovanje nam je upadlo za 98 %,« pove soustanovitelj in glavni izvršni direktor Travis Pittman. TourRadar deluje kot spletna platforma, kjer lahko uporabniki rezervirajo večdnevna potovanja v več kot 200 državah. Platforma združuje več kot 3 000 podjetij, vključno z majhnimi organizatorji potovanj, ki bi na zelo konkurenčnem trgu sicer životarili. Zaradi mednarodnih potovalnih omejitev pa so ti partnerji šli v »zimsko spanje«, pove Pittman. »Morali so se posloviti od precejšnjega dela svoje baze zaposlenih, vključno z lokalnimi vodiči in podpornim osebjem.«

Evropska investicijska banka podpira podjetje TourRadar s 14 milijoni € v obliki tveganega dolga s podporo evropskega jamstvenega sklada, ki evropskim podjetjem pomaga, da preživijo pandemijo, obdržijo zaposlene in rastejo. Tvegani dolg je donosen ravno tako kot kapitalska naložba, vendar ustanoviteljev zagonskih podjetij ne prikrajša za lastništvo. Posojilo bo podjetju omogočilo, da bo razvilo zmogljivosti strojnega učenja, s tem pa izboljšalo uvrščanje in natančnost iskanja svoje platforme.

Prebujenje iz zimskega spanja

Turizem je bil med pandemijo med najbolj prizadetimi sektorji. Število mednarodnih potnikov je padlo z 1,4 milijarde v letu 2019 na 400 milijonov v letu 2020. Da bi se spet postavilo na noge, je moralo dunajsko podjetje prenoviti način poslovanja. »Odločili smo se, da platformo odpremo za potovalne agente. Ti lahko na njej zdaj rezervirajo katero koli od 50 000 potovanj v naši ponudbi,« pravi Pittman »Tako lahko agenti za svoje stranke najdejo najboljše lokalne storitve, naši lokalni partnerji pa so še bolj vidni.«

Morda ste pomislili, da so potovalni agenti stvar preteklosti. To ne drži – potovalni agenti so samo v Združenih državah v letu 2021 zabeležili 76-odstotno povečanje števila strank v primerjavi z obdobjem pred pandemijo. »Takšno gibanje je za nas krasna priložnost, da posežemo po tem rastočem trgu, pri tem pa povečamo tako svoj dobiček kot dobiček svojih lokalnih partnerjev,« pove Pittman.

Od preglednic do aplikacij

Sennder, vodilni evropski špediter, je še boljši primer simbioze med majhnimi podjetji. Osredotoča se na prevoz s tovornjaki na kratke razdalje, pošiljateljem pa ponuja dostop do svojega povezanega voznega parka 12 500 tovornjakov, ki jih upravljajo majhni neodvisni prevozniki. Pandemija je v sektorju povzročila vsesplošne motnje, vendar se je Sennder izkazal za odpornega. »Ko so države v EU začele omejevati potovanja, je bilo to boleče za veliko majhnih prevoznikov. Zahvaljujoč

> **„Tvegani dolg je donosen ravno tako kot kapitalska naložba, vendar ustanoviteljev zagonskih podjetij ne prikrajša za lastništvo.“**

Sennderjevim dolgoročnim pogodbam z velikimi pošiljatelji pa so njegovi prevozniki utrpeli manjše posledice,« pove Aleksandar Mihajlovic, naložbeni specialist v EIB, ki je delal na tem projektu in tudi na poslu s podjetjem TourRadar.

Evropska investicijska banka je Sennderju zagotovila financiranje v obliki tveganega dolga v višini 35 milijonov €. Špeditersko podjetje jih bo porabilo za razvoj programske opreme, ki povezuje pošiljatelje in prevoznike. Krepitev podjetij, kot je Sennder, je ključnega pomena v luči posledic, ki jih je covid-19 imel na dobavne verige po vsem svetu. »Prometni sektor je vse prej kot digitaliziran. Veliko majhnih podjetij si pri organizaciji odprem še vedno pomaga s preglednicami. Sennderjeva programska oprema je korak v prihodnost za to zelo tradicionalno panogo,« pove Mihajlovic. »Z uvajanjem digitalizacije in avtomatizacije povečujejo učinkovitost sistema, hkrati pa zmanjšujejo ogljične izpuste.«

POPUŠČANJE ZAVOR

Pedro Oliveira je svoje prevozno podjetje ustanovil skupaj z očetom leta 1991. »Danes je v našem voznem parku več kot 30 tovornjakov, ki potujejo po vsej Evropi, zaposlujemo pa 40 ljudi.« Podjetje v glavnem prevaža gradbeni material, na primer težke kovine, cement, železo in les, in sicer z Iberskega polotoka po vsej Evropi. »Gre za dober posel,« pove, »saj je material v Španiji in na Portugalskem cenejši.«

Covid-19 pa je bil zanje kot grbina na cesti. »Za nami je nekaj težkih mesecev,« pove Oliveira, ki vodi podjetje Transoliveira iz portugalskega kraja Oliveira do Hospital. »Pritisnili smo na zavore in svoje tovornjake ustavili za tri mesece.«

Družinsko podjetje je od ustanovitve naprej vztrajno raslo, tako da je bila prva Oliveirova skrb preprečiti večjo škodo ali celo zaprtje podjetja. »Razmere so prinesle veliko nestabilnost in negotovost. Nismo vedeli, kaj naj pričakujemo,« pojasni.

Za obvladanje razmer je Oliveira najel posojilo z jamstvom EU pri banki Caixa Geral de Depósitos, ki jo podpira Evropski investicijski sklad v okviru Naložbenega načrta za Evropo Evropske unije. S posojilom mu je uspelo premostiti nepričakovan izpad prihodkov, plačati račune in, najpomembnejše, obdržati zaposlene, ne glede na velik pretres v svetovnem gospodarstvu. »Prihodnost je videti negotova, zato je previdnost na mestu,« pove.

ZELEN SVET

“Podnebne spremembe so najbolj pereč problem današnjega sveta. A celo najbolj inovativni podnebni projekti težko pridejo do sredstev, saj se ocenjujejo kot tvegani, še zlasti v državah v razvoju. Evropska investicijska banka zato pomaga graditi partnerstva z lokalnimi donatorji, ki zmanjšajo tveganje vlaganj v podnebne ukrepe in okoljsko trajnostnost. Samo s skupnimi močmi lahko dosežemo spremembe.”

Milena Messori, vodja nekapitalskega in mikrofinanciranja, EIB

Podnebna banka EU je svojemu načrtu podnebne banke dodala še eno razsežnost, ko je sprejela načrt prilagajanja podnebnim spremembam in okvir, s katerim bo zagotavljala, da prejemniki njenih sredstev izpolnjujejo cilje Pariškega sporazuma.

Krožno gospodarstvo in mestni promet nam zahvaljujoč naložbam in svetovanju pomagata graditi trajnostno prihodnost.

PRAVA PODNEBNA BANKA

V letu 2021 smo se osredotočili na izvajanje načrta podnebne banke in za doseganje podnebnih ciljev ubrali še nove pristope.

»EIB je danes prava podnebna banka,« je povedal izvršni podpredsednik Evropske komisije Frans Timmermans med predstavitvijo načrta Evropske investicijske banke za prilagajanje podnebnim spremembam. »To je postala v manj kot treh letih, kar je za finančni sektor revolucija.« **Petletni načrt podnebne banke**, ki ga je pripravila Evropska investicijska banka, podrobno določa, kako bomo izpolnili zaveze glede podnebne in okoljske trajnostnosti. Objava načrta v letu 2020 je bila mejnik. Sedaj se osredotočamo na njegovo izvajanje, hkrati pa razvijamo vrsto novih pristopov, ki jih predvideva načrt.

Letos smo se pri izvajanju načrta osredotočili na naslednje:

- Izvajati smo začeli **načrt EIB za prilagajanje podnebnim spremembam**, ki podpira cilje strategije Evropske unije za prilagajanje podnebnim spremembam v EU in zunaj nje. Zavezali smo se, da bomo do leta 2025 na 15 % povečali delež, ki ga v skupnem financiranju podnebnih ukrepov predstavlja financiranje prilagajanja podnebnim spremembam. Gre za skoraj trikratno povečanje v primerjavi s prejšnjimi petimi leti. Pomembna področja prilagajanja podnebnim spremembam vključujejo obvladovanje poplavnega tveganja in gospodarjenje z obalnim pasom, zaščito mest in odporno infrastrukturo, pa tudi raziskave in razvoj za inovativne rešitve. Stranke iz EU bodo imele dostop do svetovalne platforme, kar jim bo pomagalo pri načrtovanju prilagajanja in vlaganju vanj. Naše stranke zunaj Evropske unije pa bomo podprli na najbolj ranljivih območjih, zlasti v najmanj razvitih državah in majhnih otoških državah v razvoju.

- Izvajati smo začeli **okvir za uskladitev nasprotnih strank s Pariškim sporazumom**, s čimer je skupina EIB postala prva večstranska banka, ki v zvezi s financiranimi projekti presoja ne le njihov podnebni vpliv, pač pa vse dejavnosti prejemnikov njenih sredstev. Okvir zagotavlja usklajenost projektov, ki jih financira EIB, s Pariškim sporazumom ter zahtevo, da nasprotna stranka izvaja ukrepe za razogljičenje svojega poslovanja in krepitev svoje odpornosti na podnebne spremembe. V okviru nove pobude bomo podjetjem z visokimi emisijami in finančnim posrednikom ponujali tehnično pomoč, da bi lahko dosegli cilje iz Pariškega sporazuma.

- Sprejet je bil **izčrpen predlog skupine EIB v podporo mehanizmu za pravični prehod**, ki opisuje, kako lahko naša posojila in finančni instrumenti, pa tudi tehnična pomoč in svetovalne storitve podprejo regije in ljudi, ki najbolj zaostajajo. V Evropski uniji bo skupina EIB podpirala vse stebre mehanizma za pravičen prehod, medtem ko bomo zunaj Evropske unije podpirali pravičen prehod v okviru širšega razvojnega mandata.

„EIB je prava podnebna banka.“

Znaten napredek smo dosegli tudi na naslednjih področjih:

- **Posodobili smo okvir skupine EIB za okoljsko in socialno trajnostnost**, da bi zagotovili večjo in bolj sistematično vključenost okoljskih, podnebnih in socialnih ukrepov v naše politike in standarde, pri čemer je pomembno, da dosežene učinke in razvoj spremljamo in o njih poročamo. V letu 2021 smo izvedli javno posvetovanje, novi okvir pa naj bi začeli izvajati v prvem četrtletju leta 2022.

- **Posodobili smo politiko posojanja prometnemu sektorju**, ker smo želeli na novo opredeliti prednostna področja, ki bodo deležna podpore EIB v okviru načrta podnebne banke, obenem pa okrepiti učinek svojih prihodnjih vlaganj v promet. Od julija do oktobra 2021 smo organizirali javno posvetovanje, nova politika pa naj bi bila odobrena v prvem četrtletju leta 2022.

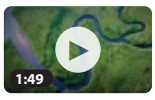

Podpredsednik Ambroise Fayolle o tem, kako načrt podnebne banke prispeva k zelenemu okrevanju po covidu-19, obenem pa tudi k doseganju ciljev evropskega zelenega dogovora.

SILICIJEVA DOLINA OB REKI ISAR

Bavarski sklad tveganega kapitala podpira podjetja v fazi rasti, med njimi OroraTech. Slednje želi upočasniti globalno segrevanje z izkoreninjenjem požarov v naravi.

Thomas Grübler je bil star 26 let, ko je s prijatelji izdelal kubični satelit za raziskovalni projekt na Tehniški univerzi v Münchnu. Kmalu jim je bilo jasno, da bi ta lahko imel prihodnost tudi zunaj šolskih zidov. Zamislili so si podjetje, ki bi te naprave v velikosti škatle za čevlje pošiljalo v vesolje, kjer bi spremljale temperaturo celotnega planeta in ga tako ščitile pred posledicami požarov v naravi, ki jih povzroča globalno segrevanje. In tako so ustanovili OroraTech. »Mnogo podjetij in vlagateljev meni, da so veliki dobički nezdružljivi z dobrimi deli v boju proti podnebnim spremembam,« pove danes 30-letni Grübler, glavni izvršni direktor podjetja OroraTech. »Tudi podjetje, ki s svojo dejavnostjo koristi, ne pa škodi našemu planetu, lahko ustvari precejšen dobiček.«

„Tudi podjetje, ki s svojo dejavnostjo koristi, ne pa škodi našemu planetu, lahko ustvari precejšen dobiček.“

Inovativne tehnologije, kot jih ima OroraTech, so ključne za doseganje podnebnih ciljev, ki so jih postavili mednarodni organi, in za pomoč skupnostim pri prilagajanju na posledice podnebnih sprememb. Toda uspešna zagonska tehnološka podjetja težko pridobijo sredstva, ki jih potrebujejo za dokončanje razvoja izdelka in širitev poslovanja – gre za fazo rasti v življenjskem ciklu podjetja. OroraTech ima srečo, saj je družba tveganega kapitala Bayern Kapital, sicer v lasti zvezne dežele Bavarske, ustanovila 165 milijonov € težak sklad za vlaganja v podjetja v fazi rasti. »Upamo, da bomo ustvarili velika bavarska podjetja, ki bi lahko postala celo velika nemška ali evropska podjetja z številnimi delovnimi mesti in vplivom na BDP,« pove Monika Steger, ki v družbi Bayern Kapital upravlja sklad za rast Wachstumsfonds Bayern 2.

Bayern Kapital prejema naložbeni kapital od zvezne dežele Bavarske, v primeru omenjenega sklada za rast pa tudi od Evropske investicijske banke. Podjetja v fazi rasti običajno iščejo tvegani kapital, ki pa ga lažje najdejo v Združenih državah in na Kitajskem kot v Evropi. To ovira njihovo rast ali vodi do tega, da jih prevzamejo večja neevropska podjetja. Ravno zato je banka EU marca vložila 50 milijonov € v sklad za rast Wachstumsfonds Bayern 2. »Takšne naložbe krepijo podjetniškega duha, ki je nujen za močno gospodarstvo, a ga je v Nemčiji premalo,« pove Michael Raschke, ki v EIB voda vlaganja v nemške banke.

Sateliti, veliki kot škatla za čevlje, in bavarski sklad za tvegani kapital

OroraTech v svoji lastniški programski opremi uporablja javne podatke satelitov v lasti Nase in Evropske vesoljske agencije. Januarja 2022 pa bodo v vesolje izstrelili prvega od svojih kubičnih satelitov. V OroraTechu pričakujejo, da bodo v petih do desetih letih imeli mrežo 100 do 200 satelitov, ki bodo vsake pol ure lahko dali posnetek celotne površine zemlje. **Na posnetkih satelitov z zelo visoko ločljivostjo bo vidna temperatura površine zemlje. Z vidika okoljevarstva bo to zelo pomembna pridobitev, saj smo zaradi globalnega segrevanja priča številnim požarom v naravi.** »Naše podjetje je zelo pomembno za nas. Razvijamo pa nekaj, kar je zelo pomembne za vse ljudi,« pove glavni izvršni direktor Grübler. »Skrbimo za planet.«

VESOLJE ZA VSE

Nanosatelitska tehnologija bolgarskega podjetja EnduroSat zmanjšuje stroške, ki jih imajo znanstveniki in podjetja z vesoljskimi tipali in opremo.

EnduroSat je svojo pot z Zemlje v vesolje začel leta 2015 v 25 m2 veliki podstrešni sobi v Sofiji. Raycho Raychev, danes 38-letni ustanovitelj in glavni izvršni direktor podjetja, je zbral ekipo štirih bistrih mladih inženirjev, da bi vesolje naredili dostopnejše za znanstvenike in podjetnike z vsega sveta. »Menimo, da bi splošen dostop do vesolja temeljito izboljšal življenje na Zemlji,« pove Raychev.

EnduroSat podjetjem in znanstvenikom omogoča vesoljske raziskave s svojimi prilagodljivimi, večnamenskimi nanosateliti, ki jih je mogoče preprogramirati za vsako odpravo posebej. Njegova programska oprema omogoča, da majhni sateliti opravijo več poti, ne da bi bilo treba pri tem spreminjati strojno opremo. »Tipičen satelit je prirejen za eno samo posebno tipalo,« pojasni Raychev. »Mi pa smo stopili iz okvirov in zgradili satelitsko platformo, ki lahko nosi različna tipala in elektroniko, ne da bi bilo treba za vsak koristni tovor prilagoditi strojno opremo.« **Takšen pristop podjetja je koristen tudi za vesoljsko okolje, saj je zaradi njega potrebnih manj satelitov in manj izstrelitev za poljubno število uporab. Pomeni manj ogljičnih izpustov pri izstrelitvah in manj vesoljskih odpadkov.**

Financiramo izzive

Tudi za EnduroSat je bila koronavirusna epidemija velik izziv. Zaradi zamud pri izstrelitvah raket, pomanjkanja sestavnih delov ter logističnih problemov s selitvijo inženirjev in sestavnih delov se je podjetje s prošnjo za sredstva obrnilo na Evropsko investicijsko banko. Ta mu je s podporo evropskega jamstvenega sklada odobrila financiranje v obliki tveganega dolga do višine 10 milijonov €. »To je inovativno, majhno podjetje, ki deluje v strateškem vesoljskem sektorju, a je vseeno občutilo posledice pandemije,« pove Luis Cerver Lozano, naložbeni specialist v EIB.

Prednostne naloge EU v vesolju

Vesoljske panoge so strateška prednostna naloga Evropske unije. Sektor, v katerem so nekoč prevladovala podjetja v državni lasti, se hitro spreminja, saj tehnološki napredek omogoča vstop novim, zasebnim podjetjem. Po navedbah Evropske vesoljske agencije gospodarstvo za vsak evro, vložen v vesoljski sektor, dobi nazaj v povprečju šest evrov, kar kaže, da je ta sektor nujen za rast, konkurenčnost in visokotehnološka delovna mesta. Vesoljska tehnologija, bodisi v vesolju bodisi na Zemlji, lahko zagotovi konkurenčno prednost številnim panogam, od pomorskega do letalskega prometa, kmetijstva, upravljanja z naravnimi viri, zavarovalništva, finančnega trgovanja in logistike.

»Navdušeni smo, da se EIB zanima za vesoljski sektor,« pove Raychev, »saj gre za področje, ki bo imelo z vsakim letom pomembnejšo vlogo.«

PODATOMSKE PODNEBNE REŠITVE

Nevtronski izvor na Švedskem dviga evropske raziskave materialov in zelene inovacije na novo raven.

Na čudovitem obrobju Lunda gradijo eno največjih raziskovalnih infrastruktur v Evropi, Evropski spalacijski izvor (ESS), ki je v lasti 13 evropskih držav in bo najmočnejši nevtronski izvor na svetu. Tam bodo dobrodošli znanstveniki z vsega sveta, ki bodo kot pionirji iskali poti za znanstvene preboje in iskali odgovore na največja vprašanja človeštva – tako, da se bodo naredili majhne, saj bodo na nanoravni proučevali materiale z uporabo subatomskih delčkov. »Veliko je področij, ki so ključnega pomena za vse nas in na katera bo vplival ESS,« pove Pia Kinhult, vodja odnosov z državo gostiteljico. »Smo del verige, ki daje zagon inovacijam v Evropi in išče rešitve za podnebne spremembe in družbene izzive.«

Za izgradnjo 700 metrov dolgega objekta (velikosti 13 nogometnih igrišč), v katerem bo 15 vrhunskih instrumentalnih in podpornih laboratorijev, pa tudi 600 metrov dolg protonski pospeševalnik, bodo potrebna ogromna vlaganja. Evropska investicijska banka podpira ESS s posojilom, saj želi Evropi zagotoviti vodilno mesto v mednarodnih znanstvenih raziskavah.

Hitrejši in pametnejši nevtronski poskusi

Naj vas mikroskopska velikost ne zavede, saj so nevtroni močno orodje za pojasnjevanje sveta, ki nas obdaja. Delci, ki jih najdemo v jedru atoma, imajo pomembne prednosti pred drugimi tehnologijami za proučevanje vseh vrst snovi in materialov. »Nevtroni so hitri, pametni in 'prijazni', saj v nasprotju z rentgenskimi žarki ne uničijo vzorcev,« pove Kinhultova. »Omogočajo proučevanje krhkih vzorcev, kot so proteini in žive celice, pa tudi odkrivanje vodika, ki igra ključno vlogo v skoraj vseh bioloških procesih.«

Evropska podpora za švedske inovacije

Spalacija je postopek zagotavljanja nevtronskih curkov, ki jih dobimo tako, da volframove tarče obstreljujemo s protoni s skoraj svetlobno hitrostjo. Raziskovalci z opazovanjem nevtronov, ki prehajajo skozi materiale, lahko pridejo do spoznanj o medsebojnem vplivu in obnašanju atomov in molekul v vzorcih, kar jim pomaga pri izboljševanju teh materialov ali ustvarjanju novih.

Leta 1932 je James Chadwick dokazal obstoj nevtronov v svojem razmeroma majhnem laboratoriju v Angliji. Danes pa poskusi z nevtroni terjajo večje objekte in bolj napredne instrumente. ESS je velikanski dosežek, ki smo ga snovali leta dolgo, po načrtih pa naj bi se gradnja zaključila decembra 2021. »Gradnja takšnih objektov nikoli v zgodovini ni bila lahka naloga,« pove Kinhultova. »Že kmalu smo spoznali, da bomo potrebovali zanesljiv vir likvidnosti tako za samo gradnjo kot pozneje za podporo poslovanju, in to še nekaj prihodnjih let.«

> **Naj vas ne zavede njihova mikroskopska velikost – nevtroni so mogočno orodje za pojasnjevanje sveta, ki nas obdaja.**

Posojilo Evropske investicijske banke v višini 50 milijonov € ima jamstvo instrumenta InnovFin – finančna sredstva EU za inovatorje. Gre za pobudo skupine EIB v sodelovanju z Evropsko komisijo iz programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020. Posojilo je tretje od leta 2016, vsa posojila skupaj pa znašajo 200 milijonov €. **»InnovFin zagotavlja sredstva in podporo za raziskave in inovacije, vključno z raziskovalno infrastrukturo,« pove Aristomenis Pofantis, glavni inženir za trajnostne in digitalne panoge v Evropski investicijski banki. »S tem posojilom je EIB želela zagotoviti, da se bo ta zelo ambiciozen projekt lahko zaključil brez dragih zamud, navkljub težavam, ki jih je povzročila koronavirusna pandemija in ki še kar vztrajajo.«**

Bolj zelene raziskave in inovacije v Evropi

Pri nevtronskih raziskavah je bila Evropa vedno vodilna, vendar je ESS veliko več kot zgolj nevtronski izvor. Ko bo dokončan, bo s svojo raziskovalno infrastrukturo korenito spremenil naše dojemanje raziskav v Evropi in svetu. ESS bo vsako leto gostil do 3 000 gostujočih raziskovalcev z univerz, inštitutov in podjetij z vsega sveta, ki bodo izvedli okrog 800 poskusov. »Sodelovanje je bistvo Evropskega spalacijskega izvora,« pove Kinhultova. »Imeli bomo številne različne instrumente, s katerimi bodo raziskovalci lahko izvajali poskuse in tako pridobili kakovostnejše raziskovalne podatke, ki jih potrebujemo, če želimo najti rešitve za sodobne težave.«

Raziskovalni kompleks ima tudi zeleno dimenzijo, saj ponuja edinstvene raziskovalne možnosti na področju trajnostnosti in podnebja, hkrati pa s svojo odvečno energijo ogreva na tisoče stanovanjskih in drugih objektov v bližnji okolici. »Danes vse temelji na raziskovalnih podatkih, vključno z bojem proti podnebnim spremembam,« pove Kinhultova. »S poskusi, ki jih bomo opravljali v našem kompleksu, bomo prispevali k razvoju inovativnih in bolj trajnostnih materialov ter okolju prijaznejših energetskih in prometnih rešitev.«

SPET V MODI

Švedsko podjetje Renewcell bo v svojem obratu za recikliranje tekstila razrezovalo stara oblačila in jih predelovalo v nova vlakna. S svojo patentirano tehnologijo želi narediti modno industrijo bolj trajnostno.

Vse se je začelo s preprosto rumeno obleko, ustvarjeno iz starih, zavrženih modrih kavbojk. Pred sedmimi leti jo je takrat novo podjetje Renewcell v celoti izdelalo iz recikliranih oblačil. »Obleka je povzročila pravi pretres,« pravi Tahani Kaldéus, vodja raziskav in razvoja v Renewcellu. »Spremenila je potrošnjo v modni industriji.«

Ko je podjetje iz Stockholma junija 2014 svojo rumeno obleko predstavilo na modni brvi, so jo hvalili vsi po vrsti, saj se ni po ničemer razlikovala od oblek, ki so jih ponujale vodilne trgovine z oblačili. A razlika je bila v tehnologiji. Renewcell je med prvimi podjetji industrijske velikosti, ki stara oblačila spreminja v nov tekstil, pri tem pa uporablja okolju prijazen proces kemičnega recikliranja. **Svetu želi pokazati, da so reciklirana oblačila popolnoma funkcionalna. S patentirano tehnologijo razreže stara oblačila in jih zmelje v celulozno kašo, to pa predela v vlakna in ta v niti.** »Oblačila iz recikliranih materialov niso nekaj novega,« pravi Harald Cavalli-Björkman, direktor trženja v Renewcellu. »Na voljo so številna oblačila iz poliestra, pridobljenega iz recikliranih plastenk. A mi smo pionirji izdelave novega tekstila iz recikliranega tekstila. Iz starih oblačil izdelamo nova oblačila enake kakovosti.«

Oblačila ne sodijo na odpad

Evropska investicijska banka je z Renewcellom junija podpisala pogodbo za posojilo v višini do 311 milijonov SEK, kar je okrog 30 milijonov €. Posojilo, ki ima jamstvo Evropske komisije, bo podjetju pomagalo pri gradnji prvega industrijskega obrata za recikliranje tekstila. Obrat v švedskem Sundsvallu bo na leto izdelal 60 000 ton celulozne kaše.

Renewcell že sodeluje z znanimi modnimi hišami, ki so iz recikliranega tekstila oblikovale na tisoče novih oblačil. »Kosi so bili hitro razprodani, na pogled in otip pa so bili povsem takšni kot običajna oblačila,« pravi Kaldéus. »Kupcem omogočamo bolj krožno izbiro, saj jim ponujamo lepa oblačila po razumni ceni.«

Renewcell je s svojimi postopki prijazen tudi do podnebja in okolja. Tako kot drugi proizvajalci blaga za izdelavo tekstilnih vlaken uporablja celulozo. Ker pa jo pridobiva iz odpadnega tekstila in ne iz lesa, pomaga preprečevati krčenje gozdov, ohranjati habitate in preprečevati izgubo biotske raznovrstnosti. »Krožno gospodarstvo je med ključnimi elementi evropskega zelenega dogovora,« pravi Darragh Mac Neill, višji industrijski specialist v Evropski investicijski banki. »Vse bolj nas skrbi predvsem problematika odpadnega tekstila. Več kot polovica zavrženih oblačil v Evropi konča na odlagališčih ali v sežigalnicah, medtem ko se le en odstotek reciklira. Nujno moramo spremeniti način ravnanja z dragocenimi naravnimi viri.«

„Kupcem omogočamo bolj krožno izbiro, saj jim ponujamo lepa oblačila po razumni ceni.“

Pri proizvodnji naravnih tkanin, kot sta lan ali bombaž, se porabi veliko vode. »Število svetovnega prebivalstva se povečuje in vsi potrebujemo oblačila,« pravi Celine Rottier, posojilna specialistka v Evropski investicijski banki, ki je sodelovala pri poslu s podjetjem Renewcell. »Modna industrija mora v prihodnosti postati bolj trajnostna in odporna. Prehod na model krožne proizvodnje je mogoč zgolj s ponovno uporabo in recikliranjem oblačil.«

Korenita sprememba zaradi koronavirusne krize

Kriza zaradi pandemije covida-19 je priložnost, da pospešimo prehod na model krožne proizvodnje. Ustavitev javnega življenja in druge zdravstvene omejitve so povzročile precejšnje motnje v oblačilni dobavni verigi in pospešile prehod na spletno prodajo. Kupci se vse bolj zavedajo, kakšen vpliv imajo njihove nakupovalne odločitve na okolje, od podjetij pa pričakujejo, da bodo spoštovala visoke etične in okoljske standarde. Mnoge modne znamke so med krizo postale še bolj trajnostne.

Tudi inovacije pospešujejo prehod na trajnostnost. »Tukaj v igro vstopamo mi,« pravi Elsa Lopez Formoso, prav tako posojilna specialistka v Evropski investicijski banki. »Premoščamo prepad, ki ga je povzročila inovacijska dolina smrti.«

‘Dolina smrti’ je izraz, s katerim podjetniki opisujejo negotovo fazo med raziskavami in razvojem na eni strani ter uspešno uporabo inovacij v praksi na drugi strani. Podjetja velikokrat prejmejo nepovratna sredstva in različne vrste omejenega financiranja v zgodnjih fazah razvoja izdelkov. A ko so pripravljena za prehod na proizvodnjo v polnem obsegu, pogosto težko zberejo dovolj denarja od zasebnih vlagateljev, razlog pa je v tveganju, ki ga prinašajo nove tehnologije. »To je faza, v kateri lahko financiranje in pozitivna ocena Evropske investicijske banke omogočita, da se zasebni sektor odloči za vlaganje v komercializacijo krožnih inovacij,« meni Cavalli-Björkman iz podjetja Renewcell. »Na ta način lahko vse pritegnemo k trajnostni prihodnosti.«

Oglejte si, kako Renewcell prispeva k bolj ekološki modni industriji.

MANJŠE EMISIJE, NIŽJE CENE

Za preprečevanje onesnaževanja je podjetju Enel na voljo podnebno posojilo z nižjo obrestno mero – a le, če bo še bolj zmanjšalo emisije CO_2.

Kako lahko banka spodbuja podjetja k zmanjševanju emisij? To je pristop, ki mu sledimo v EIB: posojilno obrestno mero vežemo na zmanjševanje emisij. Metodo smo prvič uporabili julija, ko smo sklenili 300 milijonov € težko posojilno pogodbo z italijanskim energetskim velikanom, podjetjem Enel, kar predstavlja prvo polovico posla, vrednega 600 milijonov €. Posojilni pogoji so taki, da bo podjetje plačalo manj, če bo zmanjšalo emisije CO_2 na določeno raven – sicer pa več. »Tovrstne strukture uvajajo spodbudo za razogljičenje,« pravi Giulio Horvath, posojilni specialist EIB, ki je sodeloval pri poslu. »Ta pristop smo želeli uvesti in upamo, da ga bomo lahko uveljavili tudi pri drugih strankah na drugih trgih.«

„Trajnostna podjetja so manj tvegana in na dolgi rok več vredna.“

Enel, največji zasebni operater na področju obnovljive energije na svetu, je hkrati pionir ciljno usmerjenega financiranja. V letu 2019 je izdal za 1,5 milijarde $ obveznic, pri katerih je obrestna mera vezana na doseganje ciljev v zvezi z obnovljivo energijo. Gre za prvo tovrstno obveznico na trgu. Podjetje danes sledi strategiji, da svoje dejavnosti financiranja povezuje s cilji trajnostnega razvoja OZN.

Če je financiranje povezano z določenimi cilji in ne posameznimi projekti, je ena od prednosti ta, da je k sodelovanju pri doseganju ciljev lažje pritegniti celotno podjetje. »Če financirate posamezne projekte, ne morete biti nikoli stoodstotno prepričani, da bodo različni deli podjetja delovali k istemu cilju,« pravi Alessandro Canta, vodja financ in zavarovanj v Enelu. »A če to logiko spremenite in financirate strategijo, boste k doseganju cilja zagotovo pritegnili celotno podjetje.«

Obresti, ki jih bo moral Enel plačati za posojilo EIB, bodo odvisne od njegove sposobnosti, da do konca leta 2023 povprečno količino emisij CO_2 iz vseh svojih elektrarn zmanjša na največ 148 g na kilovatno uro. Zmanjšanje emisij bo predmet neodvisnih preverjanj. Posojilo EIB je namenjeno projektom, ki bodo krepili odpornost in izpopolnjenost elektroenergetskih omrežij v Italiji, tako da bodo lahko sprejela več električne energije iz obnovljivih virov, hkrati pa postala odpornejša na višje povprečne temperature in pogostejše vročinske valove, ki se pričakujejo kot posledica podnebnih sprememb. Večina projektov bo izvedena v revnejših predelih Italije, zlasti na jugu, kjer je infrastruktura starejša.

Da bi lahko zmanjšal svoje emisije CO_2, Enel pospešuje tudi zaprtje nekaterih termoelektrarn na premog. V skladu s triletnim načrtom namerava v več kot 30 državah, kjer deluje, zgraditi objekte za proizvodnjo 20 GW električne energije iz obnovljivih virov. Finančni instrumenti, vezani na trajnostne cilje, so lani predstavljali skoraj eno tretjino dolga skupine Enel, podjetje pa upa, da se bo ta delež povečal na skoraj 50 % do leta 2023 ter na celih 70 % do leta 2030. »Kadar ljudje slišijo izraz trajnostnost, pomislijo na solidarnost, a trajnostnost za podjetje pomeni vrednost,« pravi Canta iz podjetja Enel. »Trajnostna podjetja so manj tvegana in na dolgi rok več vredna.«

ZELENA TOPLOTA

Skupina s sedežem v Dublinu meni, da bi lahko z internetom stvari zmanjšali količino emisij iz ogrevanja gospodinjstev.

Najboljši način za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov je, da energije sploh ne porabljamo. Glen Dimplex želi ustvariti inteligentne in energetsko učinkovite sisteme, ki namesto nafte ali plina uporabljajo čisto električno energijo. »Izziv razogljičenja dojemamo kot priložnost in obveznost, da uveljavimo trajne spremembe,« pravi glavni izvršni direktor Fergal Leamy. Glen Dimplex, ki po vsej Evropi ponuja širok nabor blagovnih znamk ogrevalnih in prezračevalnih sistemov, med drugim Nobo, Noirot in Xpelair, raziskuje, kako bi lahko povečal njihovo učinkovitost s pametnimi napravami, povezanimi z internetom stvari.

Digitalizacija poganja energetsko učinkovitost

Stanovanjske stavbe v Evropski uniji se večinoma ogrevajo na fosilna goriva. Stanovanjska enota s prehodom na električno energijo takoj zmanjša emisije ogljikovega dioksida, hkrati pa lahko z izboljšano povezljivostjo in pametnimi sistemi elektronskega upravljanja zmanjša še količino porabljene električne energije. S tem je mogoče izboljšati energetsko učinkovitost za več kot 15 %, pravi Aris Pofantis, vodilni inženir za trajnostno in digitalno industrijo v Evropski investicijski banki. Banka EU je leta 2021 podjetju Glen Dimplex zagotovila posojilo za raziskave in razvoj. »Včasih se izraz digitalizacija uporablja preveč široko,« pravi Pofantis. »A Glen Dimplex v svoje proizvode in sisteme resnično vgrajuje povezane in pametne rešitve, ki prinašajo velike prednosti.«

Inovacije podjetja Glen Dimplex, povezane z internetom stvari, prinašajo strankam nove prednosti: zdaj lahko svoje ogrevalne naprave preko aplikacije upravljajo na daljavo, kar pomeni, da lahko ogrevanje vklopijo ravno v pravem trenutku pred vrnitvijo iz službe, ne da bi po nepotrebnem ogrevali prazno hišo. Aplikacije so bolj inteligentne in lahko zaradi funkcionalnosti, kot so zaznavanje sobne temperature in odprtih oken ali napovedovanje vremena delujejo učinkoviteje.

Glen Dimplex sodeluje tudi v preizkušanjih in zgodnjih komercialnih partnerstvih z dobavitelji energije in ponudniki platform za upravljanje energije, v katerih se uporablja internet stvari za upravljanje posameznih ogrevalnih naprav v več hišah. To omogoča dodatno prožnost in energetsko učinkovitost brez negativnega vpliva na udobje uporabnikov. Če bi se ta pristop izvajal v večjem obsegu, bi lahko imel bistven vpliv na emisije. **»Tehnologija že obstaja in je dobra,« pravi Rowena McCappin, direktorica za zunanje odnose v skupini Glen Dimplex. »Zdaj moramo oblikovati prilagodljive ponudbe, s katerimi bomo lahko potrošnikom prinesli konkretne prednosti.«**

Banka financira raziskave podjetja v Franciji, na Irskem, v Nemčiji in na Nizozemskem. Laboratoriji in raziskovalne skupine v podjetju Glen Dimplex so neprekinjeno delali skozi celotno pandemijo. Glavni izvršni direktor Leamy meni, da je podjetje zato dobro pripravljeno in bo lahko prispevalo k rešitvam na področju podnebnih sprememb. »Po vsej Evropski uniji so načrti okrevanja po krizi zaradi covida-19 neločljivo povezani z zeleno rastjo in pravičnim prehodom v bolj trajnosten svet,« še pravi Leamy.

STARODAVNI SPOMENIKI, SODOBNA PODZEMNA ŽELEZNICA

Egiptovski projekti zelenega prometa spreminjajo način potovanja v dveh največjih afriških mestih. Preberite, kakšne načrte ima Egipt za bolj trajnostna velemesta.

Noura Saad dela kot knjižničarka v Gizi, v bližini znamenite sfinge in Keopsove piramide. Dolga leta se je v službo vozila z avtom ali avtobusom, pri tem pa pogosto obtičala v prometnih zastojih in zamujala. Danes je njena pot drugačna. Lani je namreč začela uporabljati nov podaljšek podzemne železnice. Ta je bil zgrajen v okviru večjega egiptovskega projekta za posodobitev in razširitev podzemne železnice, ki je ponekod v izjemno slabem stanju. »Če se v službo peljem s podzemno železnico, prihranim več kot eno uro,« pravi Saad. »S tem pobegnem kaosu, ki vlada v prometu v Kairu, obenem pa mi ni treba uporabiti avtobusa ali taksija.«

Projekt podzemne železnice in z njim povezan program spreminjanja železniških prog v proge podzemne železnice ali tramvaja ljudem omogočata, da poiščejo boljšo službo v novih predelih in lažje pridejo do boljših fakultet. Spremembe v prometu pa so dobre tudi za podnebje, saj ponujajo alternativo osebnim avtomobilom in avtobusom. Kairo spada med prometno najbolj obremenjena mesta na svetu, v katerem onesnaženost zraka pogosto presega priporočila Svetovne zdravstvene organizacije.

Kako najhitreje v mesto in iz njega

Egipt ima ambiciozne načrte za boljši in bolj trajnosten promet. **Maja sta Evropska investicijska banka in Egipt podpisala drugo tranšo 1,1 milijarde € težkega posojila, namenjenega projektom podzemne železnice in tramvaja v Aleksandriji in Kairu, dveh največjih egiptovskih mestih.** Ti velemestni območji sta v zadnjih nekaj desetletjih hitro rasli, prometno omrežje pa ni bilo kos večjemu povpraševanju. Kmalu naj bi se pričel izvajati še en pomemben projekt na področju prometa, in sicer posodobitev železniške proge Tanta–El Mansoura–Damietta. Gre za nadgradnjo 119 km dolge železniške proge, ki povezuje mesto Tanta kakšnih 100 km severno od Kaira z Damietto, pomembnim pristaniščem v Sredozemlju.

„Egipt ima ambiciozne načrte za boljši in bolj trajnosten promet.“

Evropska investicijska banka je Egiptu od začetka 90. let prejšnjega stoletja posojala sredstva za vse tri današnje proge podzemne železnice v Kairu. V zadnjih osmih letih je banka EU vložila več kot 2 milijardi €, da bi Egiptu pomagala izboljšati promet in zmanjšati njegov škodljivi vpliv na okolje.

Več časa za delo in družino

V Kairu, mestu z več kot 20 milijoni prebivalcev, podzemna železnica s tremi progami vsak dan prepelje več milijonov ljudi. A proge iz 80. let prejšnjega stoletja nujno potrebujejo sanacijo. Na afriški celini je bil Kairo med prvimi s podzemno železnico, ki je pokrivala celotno mesto. Še danes je

to največja podzemna železnica v Afriki in na Bližnjem vzhodu, a njeno vzdrževanje in posodabljanje zaostajata. »Financiranje EIB bo povečalo produktivnost in izboljšalo življenje v mestu, ker bodo ljudje porabili manj časa v prometu, več časa pa na delu in s svojo družino,« pravi Boris Stein von Kamienski, posojilni specialist v Evropski investicijski banki. S pomočjo posojila se bo izboljšala tudi kakovost železnic v državi ter spodbudil zelen in trajnostni promet.

Sodelovanje z globalnimi partnerji

Za prepotrebno posodobitev je ključno novo financiranje. »Sodelovanje med Egiptom in Evropsko unijo je zelo pomembno za razvoj in napredek gradbenih del ter posodobitev sistemov signalizacije na progah podzemne železnice,« pravi Essam Waly, vodja egiptovskega nacionalnega urada za predore. »Zahvaljujoč finančnemu partnerstvu skrajšujemo čas prevoza na delo, zmanjšujemo obremenjenost prometa in znižujemo količino emisij ogljikovega dioksida za več milijonov ton.«

KAKO SE SPOPASTI S PODNEBNIMI SPREMEMBAMI

Vsi vemo, da so podnebne spremembe velik in dolgoročen izziv. Svetovalna služba EIB s tehnično pomočjo za podnebne ukrepe pomaga ustanovam po vsem svetu ugotoviti, kaj prinaša prihodnost in kako naj se nanjo odzovejo. Preberite o nekaterih programih, ki potekajo zunaj Evropske unije.

Skozi zeleni portal

Instrument za podporo podnebnim ukrepom *(Climate Action Support Facility)* razvija podporo za podnebno financiranje, ki je namenjena bankam in finančnim ustanovam zunaj Evropske unije. »Podnebni ukrepi se razvijajo izredno hitro,« pravi Michael Steidl, višji svetovalec v EIB. »Banke v državah, kot je Gruzija, v državah južnega sosedstva, Zahodnega Balkana in podsaharske Afrike potrebujejo pomoč pri prenosu znanj in najboljše prakse, da bi lahko bolje razumele finančna tveganja in priložnosti, ki jih prinašajo podnebni ukrepi.« Pobude so namenjene razvijanju tako imenovanih zelenih portalov, spodbujajo zeleno rast in krepijo prisotnost EU v teh državah.

Banke in druge finančne ustanove potrebujejo tudi strategije v zvezi z vplivom podnebnih tveganj in priložnosti na njihovo poslovanje in finančno načrtovanje. Delo na tem področju smo začeli z gruzijsko Bank of Georgia, zahvaljujoč programu tehnične pomoči, ki ga financira naš skrbniški sklad za tehnično pomoč vzhodnemu partnerstvu *(Eastern Partnerships Technical Assistance Trust Fund)*. To podporo bomo lahko razširili na banke v še več državah, ker je nemško ministrstvo za okolje, ohranitev narave in jedrsko varnost nedavno prispevalo 20 milijonov € v naš mednarodni sklad za podnebne pobude *(International Climate Initiative Fund)*.

Finančno vključevanje afriških, karibskih in pacifiških držav ter držav vzhodnega partnerstva

Zaradi ustavitev javnega življenja med pandemijo so mnoge mikrofinančne ustanove začasno zadržale črpanje posojil, strankam, ki niso mogle odplačevati posojil, pa so morale odobriti moratorije. Evropska investicijska banka in vlada Luksemburga sta spoznali, da mikrofinančne ustanove in mikrofinančni sektor nasploh potrebujeta podporo v teh zahtevnih časih. Ravno zato je podpora odpravi posledic krize, ki jo je povzročila pandemija covida-19, v središču dela našega sklada za finančno vključenost *(Financial Inclusion Fund)*. Sklad je sestavljen iz programa nepovratnih sredstev za tehnično podporo, ki so v afriških, karibskih in pacifiških državah ter državah južnega sosedstva na voljo ponudnikom mikrofinanciranja in drugim deležnikom v sektorju vključujočega financiranja za izboljšanje zmogljivosti na številnih ključnih področjih. Prosilcem pomagamo pri soočanju s posledicami covida-19 ali pospeševanju procesa digitalizacije, da bi tako lažje prebrodili krizo.

VKLJUČUJOČ SVET

"Dolgo je veljalo, da so prelomne inovacije mogoče samo v ekonomsko razvitih regijah. Danes to še zdaleč ne velja več. Bolj ko podpiramo človeško iznajdljivost ter sposobnost ustvarjanja in inoviranja, bolj Unija uresničuje svojo zmožnost ustvarjanja dodane vrednosti. V kohezijskih regijah podpiramo prelomne inovacije mladih, nadarjenih, raznolikih ekip, ki premikajo meje znanosti in poslovanja."

Hristo Stoykov, vodja financiranja za rast in tvegani dolg, EIB

"Vključevanje pomeni, da so ljudje v osrčju vsega, kar počnemo. Naše izhodišče je, da se vprašamo, kako lahko s svojimi projekti najbolje podpremo človekove pravice, vključimo in dosežemo tiste, ki imajo manj priložnosti, ter zgradimo močne in odporne skupnosti, ki bodo kos globalnim izzivom, kot so podnebne spremembe."

Yasmine Pagni, vodja enote za socialno politiko, EIB

S kohezijskimi naložbami pomagamo odpravljati neravnovesja med državami in regijami v Evropski uniji. Vlagamo v trajnostne projekte, ki prispevajo tudi k pravičnemu prehodu k našim podnebnim ciljem.

Zunaj Evropske unije podpiramo vse vrste trajnostnih sektorjev širom sveta.

ZBIRANJE PO POLJSKO

E-trgovina je med pandemijo doživela rast in poljskemu podjetju za robotiko omogočila uspeh, ki bi lahko spodbudil inovacijsko središče v Varšavi.

Kacper Nowicki je med razmahom *pikakom* podjetij delal v Kaliforniji, pri Googlu pa, ko se je slednji vključil v revolucijo strojnega učenja. Nato je leta 2016 je prebral raziskovalni članek o uporabi globokih nevronskih mrež za upravljanje robotov. Odločil se je, da bi lahko uporaba tega vidika umetne inteligence v realnem svetu postala naslednja velika stvar v tehnologiji. Z Marekom Cyganom, ki je zmagoval na tekmovanjih iz algoritemskega in strojnega učenja, in Tristanom d'Orgevalom, ki je imel izkušnje z vodenjem zagonskih podjetij, je v Varšavi ustanovil podjetje za robotiko Nomagic.

Razvoj programja za umetno inteligenco in njegova integracija v industrijske robote nikakor nista poceni. »Za razvoj izdelka, ki je dovolj učinkovit in zanesljiv za operativne zahteve skladišč, so potrebna znatna vlaganja v raziskave in razvoj,« pravi d'Orgeval, glavni operativni direktor podjetja Nomagic.

Toda zagonska podjetja nimajo veliko možnosti za financiranje rasti – in te težave so se s pandemijo še stopnjevale. »Hitro smo ugotovili, da potrebujemo pomoč,« pravi Nowicki. »EIB je bila sposobna podpreti raziskave in razvoj, potrebne za izgradnjo inovativnega produkta v Evropi. Financiranje EIB odlično dopolnjuje zasebni kapital v Nomagicu.« **Novembra je podjetje Nomagic postalo prvi projekt tveganega dolga na Poljskem, ki ga Evropska investicijska banka podpira v okviru evropskega jamstvenega sklada.**

Evropski jamstveni sklad načrtuje, da bo z jamstvi do 25 milijard €, ki jih prispevajo sodelujoče države članice EU, mobiliziral celih 200 milijard € sredstev. »Zahvaljujoč evropskemu jamstvenemu skladu lahko banka prevzame večja tveganja in posoja podjetjem, ki jih je prizadela pandemija covida-19,« o poslu s podjetjem Nomagic pravi Philippe Hoett, naložbeni svetovalec v EIB.

Poljska robotika nadomešča ročno zbiranje

Večina nalog, ki jih v sodobnih skladiščih ročno opravljajo ljudje, zajema tako imenovano komisioniranje oziroma zbiranje – to je jemanje izdelkov iz enega kartona in njihovo prelaganje v drug karton. Zbiranje morajo izvajati ljudje, ker večina sodobnih robotov ne prepozna predmetov v zabojniku, kjer je lahko na stotisoče različnih predmetov. Nomagic se tega izziva loteva drugače: ponuja na umetni inteligenci zasnovano programje za standardne robotske roke, ki robotom omogočajo rokovanje s širokim naborom izdelkov.

Nomagicovo programje je drugačno zaradi globokih nevronskih mrež. Njihovi roboti znajo izdelke izbrati, pregledati, analizirati in usmeriti, s čimer od ljudi prevzemajo ponavljajoča in utrudljiva dela. »Združujemo naše lastne nevronske mreže za avtonomno delovanje, robotsko platformo v oblaku za oddaljeno spremljanje in nadzor ter strojno opremo, ki je primerna za širok nabor proizvodov in delovanj,« pravi Cygan, glavni tehnični direktor v podjetju Nomagic. »Zaradi te kombinacije je projekt izjemen.«

> **Med pandemijo se je zanimanje potrošnikov za e-trgovino naglo povečalo, možnosti na trgu pa so ogromne.**

E-trgovina in pandemija

Pandemija je jasno pokazala, da v Evropi na splošno potrebujemo več inovacij in digitalizacije – natanko na tistem trgu, kjer deluje Nomagic, pa je prinesla tudi novo rast. »Med pandemijo se je zanimanje potrošnikov za e-trgovino naglo povečalo, možnosti na trgu pa so ogromne,« pravi Fouad Bitar, višji industrijski svetovalec v EIB. »To je velikanska priložnost za podjetja kot je Nomagic, ki se ukvarjajo z avtomatizacijo skladišč.«

Tudi Nomagic je zaznal to priložnost. »Kmalu po začetku pandemije so ljudje prešli na e-trgovino. A zagotavljanje varnosti pri delu v skladiščih je postalo vse bolj zapleteno,« pravi d'Orgeval iz Nomagica. »Podjetja so se zato začela zanimati za naš izdelek.«

Nomagicov projekt je tudi pionir evropske tehnologije. »Navadili smo se na to, da tehnologija prihaja iz ZDA in drugih držav zunaj Evropske unije,« pravi Nowicki. »Mi pa razvijamo povsem nov izdelek, ki bo najprej koristil Evropi.«

S posojilom, ki ga krije jamstveni sklad, se lahko Nomagic osredotoči na raziskave in razvoj ter napreduje pri projektu. »Zahvaljujoč EIB lahko še naprej financiramo raziskave in nadaljujemo z izgradnjo te inovativne tehnologije v Evropi,« pravi Nowicki.

Projekt pa prinaša možnosti tudi za regijo. Nomagic bi lahko spodbudil zaposlovanje, ustvaril visoko specializirana raziskovalno-razvojna delovna mesta in prispeval k digitalni koheziji na Poljskem. Nomagic že sponzorira laboratorij za robotsko učenje na varšavski univerzi, glavni tehnični direktor Cygan pa sodeluje pri predmetu robotike v okviru magistrskega študija. »Prisotnost podjetja bo Varšavi in Poljski pomagala, da se uveljavita kot evropsko vozlišče za tehnološka podjetja ter v srednjo Evropo pritegneta nove vlagatelje,« pravi Iwona Biernat, naložbena svetovalka EIB.

POGUMNE POVEZAVE

Dva poljska projekta na področju optičnih vlaken naj bi prinesla digitalno preobrazbo v redkeje naseljena območja, dala zagon regionalnemu gospodarstvu in pozitivno vplivala na okolje.

Kristalno čiste reke in slikovita mesta privabljajo popotnike v osrednjo in severovzhodno Poljsko. A globoki gozdovi, vijugaste doline in jezera ovirajo dostop do ustreznih internetnih storitev. V času, ko postaja delo na daljavo vse pomembnejše in ko so za druge bistvene digitalne storitve potrebne hitre povezave, je to precejšnja težava. Nekaj poljskih podjetij se trudi odpraviti nepovezanost teh območjih s postavljanjem novih optičnih omrežij na podeželju. »Ustvarjamo edinstven nov produkt, kot ga na poljskem trgu še ni,« pravi Jacek Wiśniewski. Njegovo podjetje Nexera prinaša hitre digitalne povezave v kraje, kjer si tega pred njimi ni drznil nihče drug.

Tudi poljsko podjetje Światłowód Inwestycje (S.I.) pripravlja redkeje poseljena območja Poljske na digitalno prihodnost. Do leta 2025 bosta podjetji izgradili tako imenovana omrežja optika do doma (FTTH) za več kot 3,1 milijona uporabnikov (od tega S.I 2,4 milijona in Nexera 0,7 milijona) – gospodinjstva, podjetja in šole. »Želimo dodatno prispevati k digitalizaciji poljskega gospodarstva in odpraviti obstoječi digitalni razkorak,« pravi Magdalena Russyan, direktorica podjetja S.I.

> **„Prihodnost je v optiki.“**

Toda izgradnja optičnih omrežij je draga, saj je treba optične kable pripeljati do vsakega objekta posebej. **Evropska investicijska banka je vsako od podjetij podprla s posebnim posojilom, s čimer pospešuje širjenje za evropsko prihodnost pomembne tehnologije na območjih, kjer so tovrstna vlaganja tvegana.**

Hitre in zelene povezave na podeželju

Pri tehnologiji optike do doma (FTTH) se optični kabli povežejo neposredno s posameznimi stanovanjskimi ali poslovnimi objekti. Na ta način se za uporabnike bistveno povečata hitrost in kakovost povezave, če ju primerjamo s tipičnimi kabelskimi modemi ali povezavami DSL. Za podeželje običajne fizične prepreke, kot so hribovja ali gosti gozdovi, signala ne upočasnijo. Optično omrežje omogoča do stokrat večjo širokopasovno hitrost kot starejše tehnologije.

Optična vlakna prinašajo tudi okolju prijaznejše internetne rešitve, saj tehnologija FTTH porablja manj energije in ima hkrati manjši ogljični odtis. »Optika ima približno petkrat večjo energetsko učinkovitost na gigabajt kot starejše bakrene tehnologije,« pravi Monika Tenerowicz, ki dela za Orange Polska, enega od solastnikov podjetja S.I. Omrežja je mogoče posodobiti tudi brez zamenjave optičnih vlaken, stroški njihovega vzdrževanja pa so minimalni, ker kabli iz optičnih vlaken ne propadajo. »Prihodnost je v optiki,« pravi Tenerowicz.

> **„Optika privablja ljudi na podeželje, saj lahko tudi tam delajo od doma.“**

Evropa podpira poljske projekte na področju optike

Za izgradnjo velikih optičnih omrežij so potrebna velikanska vlaganja. Na podeželskih območjih, kjer je poseljenost majhna, podjetja omrežnih stroškov ne morejo porazdeliti na milijone strank. »Če želite razširiti prisotnost in priključiti končne uporabnike, potrebujete denar za vlaganja,« pravi Wiśniewski iz podjetja Nexera.

Evropska investicijska banka je Nexeri namenila 76 milijonov € težko posojilo, ki ga krije Evropski sklad za strateške naložbe z jamstvom proračuna EU, »kar EIB omogoča, da poveča podporo projektom, ki so sicer zanjo preveč tvegani,« pravi Pawel Lewandowski, posojilni svetovalec v EIB za Poljsko. S pomočjo posojila banke EU bo Nexera do leta 2023 omogočila internetno povezavo okrog 530 000 gospodinjstvom in 1 400 šolam.

Evropska investicijska banka je avgusta zagotovila še posojilo v višini 130 milijonov € podjetju S.I., ki bo s tem lahko doseglo ambiciozni cilj, namreč priključiti 2,4 milijona gospodinjstev in ponuditi hitrejši internet tako v večjih kot manjših mestih.

Poljska optična omrežja prinašajo digitalizacijo in kohezijo

Poljska je med digitalno najmanj razvitimi državami v Evropi. To močno občutijo ljudje na podeželju, ki na primer ne morejo izkoristiti prednosti, ki jih prinašajo pametne zdravstvene storitve ali delo na daljavo. Težave povzroča tudi učencem, dijakom in študentom, ki imajo omejene možnosti spletnega učenja. »Pandemija covida-19 je povečala povpraševanje po visokohitrostnem internetu v mestih in na podeželju,« pravi Magdalena Russyan, generalna direktorica podjetja S.I. »Zato smo menili, da bi bilo najbolje postaviti lastno optično omrežje.«

Oba projekta imata tudi velik regionalni potencial, saj bi bilo z njima mogoče izpolniti vse večje potrebe podeželskih območij po prenosu podatkov za namene razvedrila, izobraževanja, komuniciranja in poslovanja. »Optična omrežja bodo pozitivno vplivala na zdravstveno varstvo in izobraževanje prebivalcev teh regij,« pravi Anders Bohlin, višji sektorski specialist v Evropski investicijski banki. »Pospešila bodo regionalno digitalizacijo.«

Projekta lahko okrepita regionalni gospodarski razvoj, s tem pa prispevata k poslanstvu Evropske investicijske banke na področju kohezije, namreč zmanjševanju razlik med regijami EU. »Optika privablja ljudi na podeželje, saj lahko tudi tam delajo od doma,« pravi. »S tem nastajajo nove priložnosti za delo in usposabljanje, pa tudi za ustanavljanje novih podjetij, ki so ciljno usmerjena v lokalne skupnosti. Podeželska območja bodo tako postala privlačnejša in konkurenčnejša.«

ROMUNSKI VLAKI

Financiranje romunske infrastrukture dobiva nov zagon s svetovalnim programom, ki zagotavlja kar najboljši izkoristek sredstev EU.

Romunija je osma največja država v Evropski uniji, a njeno 900 km dolgo avtocestno omrežje je med najkrajšimi, povprečna hitrost na njenih železnicah pa je zgolj 15 km/h pri tovornih vlakih in 40 km/h pri potniških vlakih. Romuniji uspe na leto zgraditi le dobrih 45 km novih avtocest, nekateri vlaki pa so počasnejši kot pred stotimi leti.

Razlog je v tem, da romunski javni organi niso kos kompleksnosti načrtovanja in izvajanja velikih infrastrukturnih projektov, za katere so na voljo znatna sredstva EU. Evropska unija za prometno infrastrukturo do leta 2027 namenja 17 milijard €, vendar je treba ta sredstva koristno porabiti.

Tu nastopi Alexis Gressier s svojo ekipo iz Evropske investicijske banke. Alexis že od leta 2014 deluje na romunskem ministrstvu za naložbe in evropske projekte v Bukarešti: s sedemčlansko ekipo sodeluje z romunskimi oblastmi v okviru pogodbe z Evropsko investicijsko banko o svetovalni podpori pri projektih. Ta vključuje pripravo, oceno in izvedbo projektov v skladu z zahtevnimi standardi Evropske unije. »Radi rečemo, da s svojo podporo pospešujemo projekte, ki jih financira EU,« pravi Alexis Greisser.

Svetovalna pomoč za romunsko infrastrukturo

Delo je raznoliko, v glavnem pa pokriva velike projekte v sektorjih prometa, ravnanja z odpadki, vode in energetike. »Vključeni smo v različne faze projektnega cikla, od same priprave, kadar je treba razjasniti zasnovo, do načrtovanja in javnih razpisov pa vse do upravljanja pogodb in izvedbe projektov,« razloži Gressier.

Pomembna vloga njegove ekipe je tudi v tem, da oblastem pomaga pri spreminjanju pogodb in reševanju zahtevkov izvajalcev zaradi prekoračitve stroškov, do katere prihaja zaradi pomanjkanja delovne sile v gradbeništvu. Z analizo zahtevkov po letih in obsežnih dokazil, med drugim pogodbene korespondence, tehničnih in finančnih poročil, podrobnih terminskih načrtov, gradbenih dnevnikov in tisoče računov, so strokovnjaki EIB romunskim oblastem pomagali zmanjšati finančne zahtevke izvajalcev za povprečno 39 %.

Dodana vrednost za Romunijo

Kar nekaj časa je trajalo, da so si strokovnjaki banke kot zunanji sodelavci pridobili zaupanje romunskih kolegov in da so jih ti sprejeli. A za svoj uspeh so bili deležni precejšnjih pohval. **»Največja dodana vrednost, ki nam jo je prinesla EIB, so najbrž njene ekipe različnih strokovnjakov, ki imajo izkušnje tako s prevozniki kot organi, pristojnimi za promet,« pravi Stefan Roseanu, predsednik romunskega organa za reformo železnic.** »S tem so nam pomagali izvesti odlične študije izvedljivosti in pripraviti druge vrste dokumentacijo. Študija izvedljivosti, ki so nam jo pomagali pripraviti, se zdaj na ministrstvih za promet in za evropske sklade uporablja kot vzorčni primer za razmislek o novih, dodatnih naložbah v železniški vozni park.«

Organ za reformo železnic je navdušen tudi nad tehničnim znanjem ekipe. »Nekatere naložbe, ki jih pripravljamo, vključujejo reforme ter nove tehnologije in tržne koncepte,« pravi Roseanu. »Brez pomoči EIB bi morali naši strokovnjaki veliko časa nameniti učenju in vključevanju teh novih idej v svoje delo. Proces bi se zaradi tega zelo zavlekel.«

Vsi na vlak za Dresden

Med največjimi projekti, pri katerih je sodelovala ekipa EIB v letu 2021, je projekt posodobitve 144-kilometrskega odseka železniške proge na prometnem koridorju EU, ki poteka od Aten preko Sofije, Budimpešte, Dunaja, Prage in Nürnberga vse do Dresdna. Projekt posodobitve železnice, ki je ocenjen na več kot 2 milijardi € in je največji prometni infrastrukturni projekt v Romuniji v zadnjih 30 letih, delno financirata Evropska komisija in EIB.

Posodobljene železniške proge bodo omogočile največjo hitrost 160 km/h za potniške vlake in 120 km/h za tovorne. S tem se bo skrajšal potovalni čas in zmanjšalo tveganje nesreč, emisije CO_2 pa naj bi se znižale za 1,5 milijona ton v 30-letni življenjski dobi železniških tirov.

Gressier s svoj ekipo sodeluje tudi pri nabavi novih vlakov, ki bodo sposobni voziti po različnih nacionalnih železniških omrežjih. Romunske oblasti že dvajset let niso nabavile novega železniškega voznega parka in nimajo izkušenj s kupovanjem vlakov, ki vozijo v različnih sistemih. »Bili smo brez tovrstnih izkušenj in analitičnega znanja,« pravi Roseanu iz romunskega organa za reformo železnic. »EIB je znala pripraviti prve funkcionalne razpisne pogoje za javna naročila, hkrati pa obrazce in informacije prilagoditi naročanju železniškega voznega parka.«

RAZVOJ PROJEKTOV ZA OBLADOVANJE KORONAKRIZE

Pandemija covida-19 je izjemno obremenila zdravstvene sisteme in likvidnost podjetij. Za ublažitev posledic pandemije je Evropska komisija uvedla dva svežnja ukrepov, ki se financirata s sredstvi iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Naložbena pobuda v odziv na koronavirus in naložbena pobuda v odziv na koronavirus plus odražata potrebe najbolj izpostavljenih sektorjev – zdravstva, MSP in trga dela. V Romuniji je bilo zdravstvenemu sistemu in gospodarstvu v prvem letu pandemije namenjenih okrog 900 milijonov € kohezijskih sredstev.

Ministrstvo za nacionalno obrambo je zaprosilo JASPERS, našo skupno pomoč pri podpori projektov v evropskih regijah, za pomoč pri pripravi projektov, ki be se potegovali za financiranje EU. Projekti so bili sprva osredotočeni na medicinske zaščitne pripomočke in medicinsko opremo. Pozneje se je svetovalna podpora JASPERS-a preusmerila zlasti na informacije, potrebne za prijavljanje za sredstva EU, ter teme, pomembne za projekte, financirane iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. »Naloga je bila izjemen izziv,« pravi Ana Maria Lupascu, projektna vodja pri nalogi JASPERS. »Stanje med pandemijo covida-19 se je spreminjalo zelo hitro in malo smo vedeli o načinu boja proti širjenju te bolezni. Na koncu je naloga JASPERS prispevala k boljši pripravljenosti in odzivnosti države na pandemijo.«

GLOBALNO DELOVANJE, LOKALNE SPREMEMBE

Globalni trajnostni investicijski skladi podpirajo čisto energijo, trajnostno kmetovanje in spolno uravnotežena delovna mesta v Aziji in Latinski Ameriki.

Sujay Malve se spominja, kako je bil obupan, kadar je zvečer zmanjkalo elektrike, medtem ko je delal domačo nalogo ali se pripravljal na izpite kot študent v Indiji. »Pozno zvečer se še učim za preizkus znanja naslednji dan, ko kar naenkrat zmanjka elektrike,« pravi 40-letni Malve, ki je odrasel v mestu Pune, kakšnih 150 km jugovzhodno od Mumbaja. »Res ni prijetno, ko ostaneš brez luči, še zlasti pred pomembnim izpitom. Opazoval sem, kaj se je z elektriko dogajalo okrog mene, in kar naprej sem se spraševal, zakaj je tako, a spremeniti nisem mogel ničesar. Mislim, da sem tudi zaradi tega izbral poklic, ki ga opravljam danes.«

Malve vodi singapursko podjetje Canopy Power v, ki je specialist za elektrifikacijo podjetij in skupnosti, ki niso priključena na energetsko omrežje. Canopy načrtuje in po celotni jugovzhodni Aziji postavlja mikroomrežja, ki kombinirajo sončne panele, vetrno energijo, skladiščne baterije in pametno upravljanje. Tako zagotavljajo zanesljivo oskrbo z električno energijo na oddeljenih otokih držav, kot sta Filipini in Indonezija. Na nekaterih otokih morajo celo prebivalci, ki imajo dobre dohodke in razumejo vpliv podnebnih sprememb, noč in dan uporabljati dizelske generatorje, ker njihova podjetja nimajo drugega vira energije.

»Na tisočih otokov jugovzhodne Azije podjetja niso priključena na elektroenergetska omrežja,« pravi Malve. »Namesto tega morajo za proizvodnjo električne energije uporabljati nafto, kar je drago, umazano in nezanesljivo. Ne morete si zamisliti, kako je, če morate dvakrat tedensko z majhnimi čolni prevažati velike dizelske rezervoarje, da pridete do goriva. Zelo je težko. V moji ekipi verjamemo, da lahko elektrika spremeni življenja ljudi in jih opolnomoči, še zlasti v tem delu sveta.«

Da bi lahko razširil poslovanje podjetja, Sujay razmišlja o vložku zasebnega sklada *Jasmine Private Market Fund*, v letu 2021 ustanovljenega instrumenta, ki pomaga inovativnim podjetjem pri boju proti podnebnim spremembam ter podpira krožno gospodarstvo in trajnostne kmetijske dejavnosti. Septembra je Evropska investicijska banka odobrila do 30 milijonov $ naložb v sklad, ki naj bi skupno zbral 200 milijonov $. Uvršča se med ducate skladov, ki jih skupina EIB vsako leto izbere za naložbe v socialne inovacije in podnebne ukrepe po vsem svetu.

Razumevaje podnebnih sprememb

»Jugovzhodna Azija potrebuje to podporo,« pravi Melissa Kang, ustanoviteljica družbe zasebnega kapitala JI Capital Partners iz Singapurja, ki upravlja sklad Jasmine. »Regija ima 650 milijonov prebivalcev in mlado demografsko strukturo, kar je dobro za dolgoročni gospodarski razvoj. A hitra gospodarska rast je znatno povečala tudi emisije ogljika. Žal so možnosti velikih vetrnih in sončnih elektrarn omejene zaradi šibkega in fragmentiranega elektroenergetskega omrežja.«

> **„Jugovzhodna Azija ima velik potencial. A podnebni ukrepi so nezadostni in prepočasni, da bi povečali trajnostnost in vključevanje.“**

Kang s svojo ekipo sodeluje s številnimi podjetniki, ki imajo nove zamisli, kako bi lahko regiji pomagali zmanjšati emisije ogljika in se prilagoditi podnebnim spremembam. »Jugovzhodna Azija ima velik potencial,« pravi. »A podnebni ukrepi so nezadostni in prepočasni, da bi povečali trajnostnost in vključevanje.«

Skupina Evropske investicijske banke išče in podpira nove investicijske sklade, ti pa pomagajo stotinam majhnih podjetij širom sveta v sektorjih, kot so trajnostna pridelava kave v Amazoniji, cenovno dostopna in učinkovita stanovanja v Namibiji ter trajnostni ribolov v Mehiki. Na investicijske sklade gledamo kot na dober vir denarja, s katerim lahko na finančno vzdržen način privabimo več kapitala in mobiliziramo več zmožnosti tam, kjer trgi ne delujejo,« pravi Gergely Horvath, svetovalec za naložbe v podnebne sklade pri Evropski investicijski banki.

Ženske na najvišjih mestih

Z izbiro pravih investicijskih skladov lahko Evropska investicijska banka postori več tudi na področjih, kjer je financiranje težje dosegljivo: podnebne spremembe, socialna blaginja in enakost spolov. Dober primer so naložbe sklada JI Capital Partners v jugovzhodni Aziji. Na čelu sklada je ženska, mnoge ženske so tudi v njegovem vodstvu. Sklad se je zavezal, da bo vlagal v podjetja, ki skrbijo za trajnostno družbo in ženskam omogočajo enake poklicne možnosti.

Banka podpira podoben instrument tveganega kapitala tudi v Latinski Ameriki, in sicer sklad EcoEnterprises Fund. Sklad, ki ga vodijo ženske, je od Evropske investicijske banke prejel 20 milijonov $. Podpira rastoča sonaravna podjetja v trajnostnem kmetijstvu, kmetijsko-gozdarskih sistemih, ekološkem turizmu in na drugih področjih, ki omogočajo trajnostne možnosti preživljanja, ohranitev biotske raznovrstnosti in krožno uporabo naravnih virov. Sklad izbira podjetja, ki jih prav tako vodijo ženske, in jih spodbuja, naj zaposlijo ženske na vseh vodilnih ravneh. »Ženske so od nekdaj tiha večina, a hkrati družbeno lepilo v skupnostih Latinske Amerike«, pravi Julia Santander, upraviteljica skladov, ki dela za EcoEnterprises v Kolumbiji.

PRAVI STRESNI TEST

Zagotoviti bančne račune revnim prebivalcem in majhnim podjetjem v najbolj oddaljenih delih največje države podsaharske Afrike je izjemno zahtevna naloga. A posojilni svetovalci Trust Merchant Bank se prebijajo po slabih cestah, prek področij, ki jih pretresajo nemiri in pandemije, da bi pridobili tri milijone novih komitentov.

V Demokratični republiki Kongo ni lahko odpreti bančnega računa, še težje je pridobiti bančno posojilo po ugodnih pogojih. Na milijone prebivalcev Konga nima niti dostopa do bančne poslovalnice. Zaradi nedostopnosti bančnih storitev si je težko ustvariti družino, obdržati službo, ustanoviti podjetje, šolati otroke, kupovati življenjske potrebščine. Evropska investicijska banka je v letu 2021 podpisala 20 milijonov € težak posojilni posel z banko, ki si že več kot poldrugo desetletje prizadeva pripeljati bančne storitve v vsak kotiček Konga. Banka Trust Merchant Bank s sedežem v Lubumbashiju v jugovzhodnem Kongu je bila ustanovljena, da bi vsem prebivalcem nudila bančne storitve, ne glede na njihove dohodke. Banka je doživela hitro rast, ker posluje v vseh finančnih sektorjih, med drugim ponuja mobilno bančništvo in mikroposojila za najmanjša podjetja.

»Kongo je med najrevnejšimi državami na svetu, zato za gospodarski razvoj potrebuje ogromno podpore,« pravi David McEvoy, svetovalec uprave v banki Trust Merchant. Filozofija njegove organizacije – biti banka za vsakogar – bo »Kongu zagotovila prehod iz nestabilnega obdobja v varno gospodarstvo in dobro življenje.«

Kongo, druga največja afriška država, ima samo 1 200 km dobrih, asfaltiranih cest, kar je približno četrtina toliko, kot jih ima mali Luksemburg. Na milijone ljudi nima dostopa do prevoza, elektrike ali telefonov. Da bi pridobili nove stranke, posojilni svetovalci banke Trust Merchant potujejo po vsej državi ter ljudem ponujajo finančne nasvete in odprtje računov. Za to uporabljajo tovornjake s pogonom na vsa štiri kolesa, včasih potujejo celo v spremstvu oboroženih varnostnikov, ker razvažajo tudi plače državnih uslužbencev. Delo na terenu je vredno truda. Danes je Trust Merchant z več deset poslovalnicami prisoten v vseh provincah ter v številnih podeželskih območjih in mestih. Začetni kapital banke je leta 2004 znašal 1,5 milijona $, do danes pa se je povečal na več kot 100 milijonov $. **Banka vodi več kot 2,7 milijona bančnih računov, med pandemijo jih je dodala še 400 000. Ko je začela poslovati, je bilo v Kongu le okrog 40 000 bančnih računov.**

Evropska investicijska banka bo s posojilom banki Trust Merchant omogočila, da bo med pandemijo tisočim majhnih podjetij zagotovila posojila po 4 000 $ do 5 000 $. Posojila bodo podjetjem dana po pošteni obrestni meri in ne po obrestni meri 30 % ali 40 %, kot jo v Kongu računajo posojilodajalci na črno. Po besedah McEvoya so ta podjetja »v veliko pomoč pri preživetju lokalnih skupnosti.«

ZASEBNI KAPITAL 2.0

Zasebni kapital je Egipt zapustil po revoluciji leta 2011. Danes nova generacija investicijskih družb pomaga obetajočim podjetjem pri širitvi in profesionalizaciji.

Ahmed El Guindy je po zaključku študija delal za enega največjih konglomeratov v Egiptu in na Bližnjem vzhodu. Napredoval je do mesta direktorja odvisne družbe, a njegovi načrti so segali še višje. »Od nekdaj sem sanjal, da bom delal v podjetju, v katerem bom imel delež kot partner in delničar,« pravi. V letu 2015 se mu je za to pokazala priložnost. Ko je lastništvo družinskega podjetja AluNile prešlo v roke mlajše generacije, so si novi lastniki želeli napredka. »Prepričan sem bil, da lahko podjetje popeljem na pot rasti, a potreboval sem močnega finančnega partnerja, po možnosti z izkušnjami pri upravljanju in rasti industrijskega podjetja.«

Tako je spoznal egiptovski sklad zasebnega kapitala Ezdehar, ki ga podpira Evropska investicijska banka. »Ko sem si zamislil načrt, sem se sestal s sedmimi ali osmimi različnimi vlagatelji, a kemija z Ezdeharjem je bila nekaj posebnega,« pravi El Guindy, zdaj generalni direktor AluNile. »Od prvega trenutka smo se ujeli in imel sem občutek, da se razumemo.«

> **„Od prvega trenutka smo se ujeli in imel sem občutek, da se razumemo.“**

Ezdehar je prvi v novi generaciji neodvisnih družb zasebnega kapitala, ki so nastale v Egiptu po revoluciji leta 2011, ki je skoraj izbrisala sektor zasebnega kapitala. Družba, ustanovljena leta 2014, je želela pozitivno vplivati na lokalno poslovno okolje in prispevati k ponovni uveljavitvi zasebnega kapitala v regiji. »Sektor zasebnega kapitala v Egiptu je doživel preobrazbo,« pravi Emad Barsoum. Pridobivanje vlagateljev v prvi sklad te družbe pa se je izkazalo za velik izziv. »Le malo jih je uvidelo, da se v Egiptu dogaja preobrazba, večini starih akterjev pa ni šlo dobro,« pravi Barsoum. »Mi smo bili nova družba brez institucionalnih dosežkov.«

Med prvimi vlagatelji, ki so bili pripravljeni sodelovati z Ezdeharjem (izraz v arabščini pomeni ‘blaginja’) pri njegovem skladu, je bila Evropska investicijska banka. »V tistem času so redki mednarodni vlagatelji razmišljali o naložbah v Egipt,« pravi Marius Chirila, svetovalec za kapitalske naložbe v Evropski investicijski banki. »Celo mnoge ustanove za razvojno financiranje so zaradi deželnega tveganja smele le omejeno vlagati v Egipt. **EIB je kot prva institucionalna vlagateljica sodelovala z Ezdeharjem pri oblikovanju njegovega predloga, s tem pa v bistvu prispevala k oživitvi egiptovskega sektorja zasebnega kapitala. Od takrat je Ezdehar izjemno napredoval.«**

Evropska investicijska banka je v njegov prvi sklad vložila sredstva iz sklada tveganega kapitala za države južnega sosedstva, ki sta ga ustanovili Evropska komisija in EIB. Zahvaljujoč temu uspehu Ezdehar zdaj zbira kapital za svoj drugi investicijski sklad. Zbrati želi več kot 100 milijonov $, kar je več kot 84 milijonov $, kolikor je zbral prvi sklad.

El Guindy je v petih letih potrojil prihodke od prodaje, število zaposlenih pa se je s 700 povečalo na več kot 1 000. »Še zmeraj se širimo in imamo izredno ambiciozne načrte,« pravi El Guindy.

PRAVI SKLAD ŽENSK ZA ŽENSKE

Afriški kapitalski sklad, ki upošteva vidik spola, dokazuje, da tradicionalni vlagatelji puščajo denar vnemar, saj ne vedo, da vlaganje v ženske prinaša izjemne donose.

Chika Russell se je pri šestih letih iz domače Nigerije preselila v Združeno kraljestvo. Rosna leta, prežeta s kuhanjem v družinskem krogu po tradicionalnih receptih, so navdahnila njeno poklicno pot, saj se je zaljubila v ulično hrano, ki jo pripravljajo Nigerijke – navdušili so jo 'dodo' (ocvrte banane), pražen jam ter 'epa', majhna in bolj intenzivna sorta nigerijskih arašidov. Leta 2014, po sedmih letih kariere v financah, je ustanovila lastno podjetje za prigrizke. CHIKA'S nabavlja edinstvene sestavine širom Afrike in sodeluje neposredno s skupnostmi v Nigeriji, da lahko britanskim potrošnikom ponuja zdrave, ročno izdelane prigrizke. »Želela sem ustvariti nekaj, kar bo koristilo drugim ljudem,« pravi Chika, ki je vzpostavila tudi dobrodelno partnerstvo, s katerim zagotavlja šolanje za 38 000 deklet in gradi šole v Afriki, »hkrati pa bo poslovno kar se da uspešno.«

Med vlagatelji v CHIKA'S je Alitheia IDF, afriški investicijski sklad, ki upošteva načelo spolov, vodita pa ga ustanovitveni partnerici Tokunboh Ishmael in Polo Leteka. Evropska investicijska banka je novembra podpisala 24,6 milijona $ težko naložbo v ta pionirski sklad, ki je tako dosegel ciljni obseg 100 milijonov $. To je prva naložba banke EU v sklad zasebnega kapitala, ki cilja na majhna in srednja podjetja v Afriki in upošteva vidik spola.

Zmagovalne sanje

Kapital za rast iz sklada Alitheia je Chiki omogočil, da je ustanovila proizvodni obrat v Nigeriji. Odprl naj bi se na začetku leta in zaposloval 320 oseb, od tega 70 % žensk. V njem bodo proizvajali prigrizke za nigerijski in zahodnoafriški trg. Vse proizvode bodo izvažali v sosednje države, kjer bodo prav tako ustvarjali delovna mesta. »Chikina zgodba o vlaganju z učinkom je zares krasna: trg je bil lačen, priložnost je bilo treba samo zagrabiti,« pravi Leteka. »Chika je izvrstna, zelo dinamična podjetnica. Razume, kaj počne in je željna uspeha.«

Alitheia IDF vlaga v majhna in srednje velika podjetja, ki jih vodijo ekipe z uravnoteženo zastopanostjo spolov. Pomaga jim rasti ter dosegati dobre finančne donose in oprijemljiv socialni učinek v Afriki. Sklad vlaga v panoge, v katerih je delež žensk – podjetnic, proizvajalk, distributerk ali potrošnic – precejšen. Gre za panoge, kot so kmetijstvo, potrošniške dobrine, zdravje, izobraževanje, ustvarjalne dejavnosti ter finančne in poslovne storitve. Alitheia, ki ima sedež v Lagosu in Johannesburgu, vlaga v šestih državah: Nigeriji, Južni Afriki, Gani, Zambiji, Zimbabveju in Lesotu. Leta 2008, ko sta Ishmael in Leteka ustanovili sklad Alitheia IDF – z vložkom nigerijske Alitheia Capital in južnoafriške IDF Capital –, sta bili odločeni, da bosta podprli podjetja v lasti žensk, saj sta vedeli, da bi v Afriki podjetja mnogih žensk lahko rasla, če bi imele ustrezno financiranje. Okrog 40 % podjetij v podsaharski Afriki je v lasti žensk, a manj kot 10 % jih lahko pridobi financiranje pri tradicionalnih financerjih. »Pogosto pravimo, da tradicionalni vlagatelji puščajo denar vnemar, ker se jim zdi najmanj tvegano, če podprejo ljudi, ki so jim podobni, delajo podobno kot oni, govorijo kot oni in se družijo tam, kjer oni,« pravi Leteka.

> **Tradicionalni vlagatelji puščajo denar vnemar, ker se jim zdi najmanj tvegano, če podprejo ljudi, ki so jim podobni, delajo podobno kot oni, govorijo kot oni in se družijo tam, kjer oni.**

Popolna skladnost z merili 2X

Alitheia spada med sklade, ki so povsem skladni z merili 2X – *2X Flagship Funds*. Je del večstranske pobude ustanov za razvojno financiranje iz držav G7, 2X Challenge ali dvojni izziv, ki namerava do konca leta 2022 mobilizirati 15 milijard $ za projekte, ki krepijo vlogo in gospodarsko udejstvovanje žensk. Evropska investicijska banka je junija postala članica pobude 2X Challenge in s tem prva večstranska razvojna banka, ki uporablja merila dvojnega izziva. Banko je pritegnila priložnost, da vloži v izključno žensko ekipo Alitheie, ki v svetu zasebnega kapitala, kjer prevladujejo moški, izstopa. »To je pravi sklad žensk za ženske,« pravi Déborah Vouche, članica ekipe banke, ki je sodelovala pri poslu. »Sklad je pionir v tem segmentu in je kot prvi v podsaharski Afriki upošteval vidik spola.«

Naložba v sklad Alitheia IDF prispeva tudi k pobudi **SheInvest**, v okviru katere namerava Evropska investicijska banka na afriški celini mobilizirati 2 milijardi € naložb, ki upoštevajo enakost spolov.

V zadnjih petih letih sta bili Leteka in Ishmael priča spremembi miselnosti o raznolikosti. Vlagatelji so raznolikost sprejeli, se o njej pustili podučiti ali pa so preprosto radovedni. »Predvidevam, da bo v naslednjem letu ali dveh vsak vlagatelj želel poznati naložbene strategije skladov z vidika spola,« pravi Leteka.

Ženske, ki so deležne koristi pobude SheInvest, razlagajo, kaj jim to pomeni.

OD KOD SREDSTVA

Evropska investicijska banka, največja večstranska izdajateljica in posojilodajalka na svetu, je v letu 2021 na mednarodnih kapitalskih trgih zbrala 55 milijard €, od tega 10 milijard € z zelenimi ali trajnostnimi obveznicami. Banka s svojimi izdajami pritegne vlagatelje, ki običajno ne vlagajo v Evropi, z nakupom njenih obveznic pa posredno prispevajo k evropskim projektom.

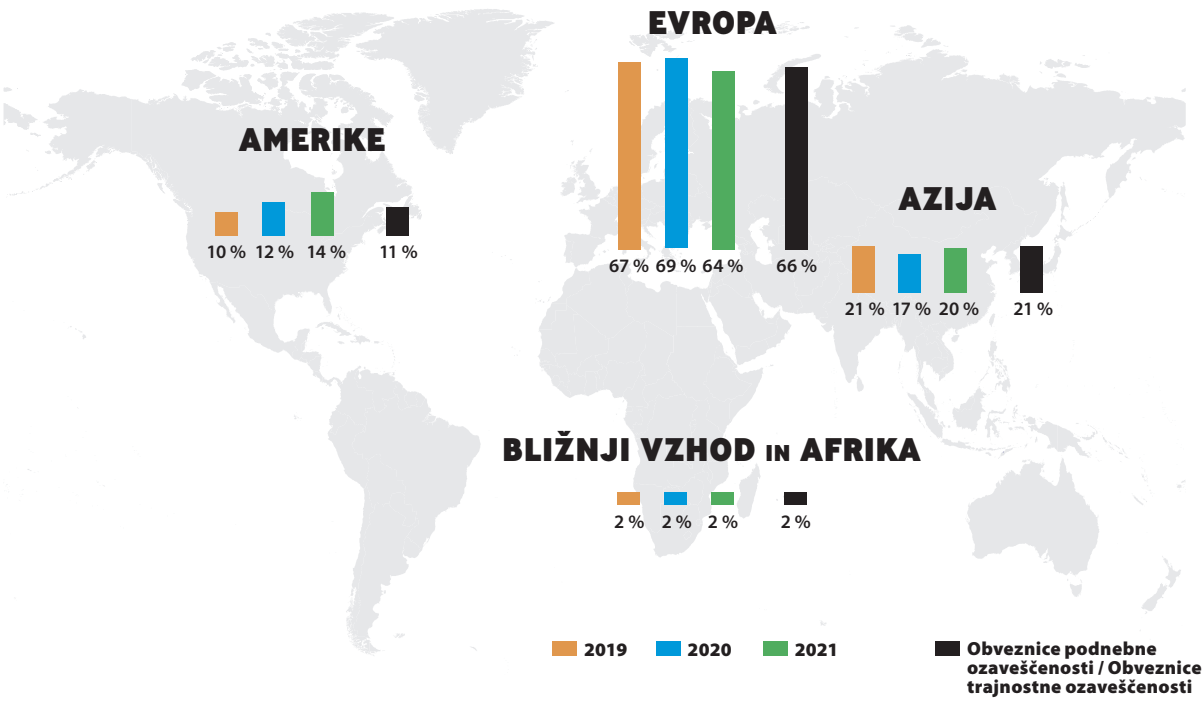

Banka je izdala obveznice v 21 valutah, večino v osrednjih valutah evro, ameriški dolar in britanski funt. Zaradi raznovrstnosti virov in ročnosti je strategija zbiranja sredstev banke prilagodljiva. Ker obveznice izdaja v več valutah, lahko tudi financira v nekaterih lokalnih valutah.

IZDAJE PO VALUTAH

OBVEZNICE V BLOKOVNI VERIGI

Prva prodaja obveznic EIB z uporabo digitalne valute kaže, da vlagatelji nestrpno čakajo na to novo tehnologijo.

John Whelan dela za veliko mednarodno banko, a sebe vidi predvsem kot inženirja. Njegova najnovejša tehnična strast so kriptovalute in tehnologija veriženja podatkovnih blokov oz. blokovnih verig *(blockchains)*. »Trdno verjamem v moč tehnologije, da spremeni finančni svet na bolje za vse nas,« pravi Whelan, ki je v španski Banco Santander ustanovil digitalni laboratorij, kjer proučuje, kako lahko blokovne verige in kriptovalute izboljšajo bančništvo.

Banco Santander je ena od treh zasebnih bank, ki so Evropski investicijski banki pomagale izdati prvo digitalno obveznico z uporabo tehnologije blokovnih verig. Obveznica v višini 100 milijonov € je bila izdana aprila na platformi Ethereum, ki ima drugo največjo digitalno valuto na svetu za vodilnim bitcoinom. Sodelovali sta še francoska banka Société Générale in ameriška Goldman Sachs.

Gre za prvi primer sodelovanja javne banke s skupino zasebnih bank pri prodaji obveznic z uporabo tehnologije blokovnih verig. Evropska investicijska banka je pri svoji prvi digitalni obveznici vztrajala pri sodelovanju s skupino bank, saj je želela, da bi bila prodaja podobna tradicionalni prodaji obveznic. Pričakuje se, da ji bo na ta trg sledilo še več javnih in zasebnih bank ter da bo prodaja obveznic, vključno z zelenimi, dosegla več vlagateljev.

> **„S takšno prodajo obveznic bi lahko spremenili finančno industrijo.“**

Majhni stroški, velika preglednost

Organizacija prodaje obveznic ni enostavna. Tehnologija blokovnih verig bankam omogoča racionalizacijo dela. Večino dokumentov, povezanih z izdajo, vpisom in distribucijo obveznic, je mogoče hraniti v blokovni verigi, kar pospeši vsak del postopka. Z digitalizacijo se lahko znižajo fiksni stroški in poveča preglednost, ker je lažje spremljati tokove trgovanja in transakcije na sekundarnih trgih. »Mnogi se ne zavedajo prednosti tehnologije blokovnih verig,« pravi Richard Teichmeister, vodja zbiranja sredstev v Evropski investicijski banki. »V resnici ima ta tehnologija potencial, da spremeni finančno industrijo in izboljša življenja mnogih ljudi.«

Med njene prednosti zagotovo spada hitrost. Tudi nekatera administrativna opravila, povezana z izdajo obveznic, na primer pripravo dokumentacije in poravnavo na primarnem trgu, bi bilo mogoče opraviti v nekaj urah, ne pa v nekaj dnevih, kot se to dogaja dandanes.

Kaj je decentraliziran sistem?

Kriptovalute so le eden od številnih načinov, kako se tehnologija blokovnih verig uporablja za hrambo informacij v zvezi s transakcijami v obliki tako imenovane razpršene evidence *(distributed ledger)*. Razpršene evidence so podatkovna zbirka, ki omogoča izmenjavo in sinhronizacijo informacij med množico lokacij in ljudi.

Blokovne verige se vodijo spletno in se replicirajo na številnih računalnikih in lokacijah. To preprečuje lažne spremembe ali vdore v sistem. Blokovna veriga vsebuje seznam evidenc oziroma blokov, ki beležijo transakcije in so povezani v verigo na podlagi kriptografije. Vsak blok vsebuje časovni žig *(timestamp)* in podatke o transakciji. Blokovne verige so 'decentralizirani' sistemi, ker se shranjujejo in preverjajo na številnih računalnikih.

POUDARKI IZ OPERATIVNEGA NAČRTA SKUPINE 2022–2024

- **EIB Global, nova razvojna veja EIB, bo podpirala projekte zunaj Evropske unije**
- **Odziv na krizo zaradi covida-19 in zeleno okrevanje**
- **Več učinka in sprejemanja tveganj za naložbe**
- **Načrt podnebne banke**
- **Tehnologije in inovacije**
- **Kohezija za še boljšo povezanost Evrope**
- **Prožnost dela doma ali v pisarni**

Delovati je začela EIB Global, naša nova **razvojna veja**, preko katere bomo tesneje sodelovali z vladami in podjetji zunaj Evrope. Tako bomo lažje oblikovali več partnerstev za spoprijemanje s podnebno krizo ter podporo zelenemu in digitalnemu prehodu. Povečali bomo število osebja v naših predstavništvih po svetu. V Afriki smo že ustanovili regionalno središče, ki bo lahko bolje poskrbelo za lokalne potrebe.

Evropski jamstveni sklad ponuja posojilna jamstva in druge oblike financiranja ter tako pomaga podjetjem preživeti, pokriti stroške in vlagati. Sklad, v katerega so prispevale številne države članice Evropske unije, je del širšega svežnja EU za oživitev gospodarstva. Sklad je začel delovati leta 2020 in se bo zaključil konec leta 2021, pri čemer lahko banka nekatere posle zaključi še v letu 2022.

Storili bomo vse, kar je v naši moči, da bomo dosegli cilje našega **načrta podnebne banke.** Načrt določa, kako bo banka do leta 2025 namenila najmanj 50 % letnega obsega posojanja za področje podnebne in okoljske trajnostnosti. Pojasnjuje, kako bomo pri vlaganju prevzeli več tveganj, podprli evropski zeleni dogovor in Evropi pomagali doseči ogljično nevtralnost do leta 2050. Strankam bomo še bolj pomagali pri prilagajanju na podnebne spremembe, ki se že dogajajo, in pri blažitvi težav, ki bodo še nastale.

EIB namerava do leta 2025 nameniti 45 % letnega posojanja v Evropski uniji **kohezijskim regijam**, ki potrebujejo več pomoči. Dodatno financiranje bo tem delom Evrope pomagalo, da bodo lahko enakopravno konkurirali in dosegli enak življenjski standard, kot ga imajo ljudje v bolj razvitih regijah.

Zaposleni EIB so med pandemijo začeli **delati hibridno**, kar pomeni, da so v istem tednu pogosto kombinirali delo v pisarni z delom doma. Spremljali in prilagajali bomo delovna mesta ter tako zagotovili, da bodo naši zaposleni lahko delo opravljali varno in učinkovito. Kriza je prinesla tudi številne izzive na področju duševnega zdravja in dobrobiti. Vodjem bomo ponudili več usposabljanj in delavnic, da bodo znali poskrbeti za zaposlene. Nadaljevali bomo s programom ocenjevanja ravni stresa pri osebju in v ustreznih primerih ukrepali.

Preberite celoten operativni načrt za obdobje 2022–2024 tukaj: www.eib.org/en/publications

UPRAVLJANJJE

EIB je organ EU, odgovoren državam članicam, ter hkrati banka, ki sledi veljavni najboljši praksi bančnega sektorja na področju odločanja, upravljanja in kontrol.

Svet guvernerjev sestavljajo ministri – običajno finančni – vseh 27 držav članic. Guvernerji določajo smernice posojilne politike banke in vsako leto potrjujejo letno poročilo. Odločajo o povečanju kapitala banke in njenem sodelovanju v poslih financiranja zunaj Evropske unije. Imenujejo tudi člane sveta direktorjev, upravnega odbora in revizijskega odbora.

Svet direktorjev odloča o posojilih, programih zbiranja sredstev in drugih zadevah glede financiranja. Sestane se desetkrat letno, da zagotovi delovanje banke v skladu s Pogodbama EU, njenim statutom in splošnimi smernicami sveta guvernerjev. Banka ima 28 direktorjev, od katerih vsaka država članica imenuje po enega, enega pa Evropska komisija. Direktorji imajo 31 namestnikov. Če svet direktorjev potrebuje širše strokovno znanje, lahko povabi šest strokovnjakov, da kot svetovalci brez glasovalnih pravic sodelujejo na njegovih sestankih. Svet direktorjev odloča z najmanj tretjinsko večino članov s pravico glasovanja, ki morajo predstavljati vsaj 50 % vpisanega kapitala, razen če statut ne določa drugače. Svetu direktorjev predseduje predsednik banke, ki nima glasovalne pravice.

Upravni odbor je stalni organ odločanja banke. Vodi tekoče poslovanje banke ter pripravlja sklepe za svet direktorjev in skrbi za njihovo izvajanje. Sestaja se enkrat tedensko. Upravni odbor vodi predsednik banke, nadzira pa ga svet direktorjev. Ostalih osem članov so podpredsedniki EIB. Člani upravnega odbora so imenovani za največ šest let z možnostjo ponovnega imenovanja in so odgovorni izključno banki.

Revizijski odbor je neodvisen organ, ki neposredno odgovarja svetu guvernerjev. Odgovoren je za revizijo letnega poročila banke in preverjanje, ali delovanje banke ustreza najboljši bančni praksi. Poročilo revizijskega odbora se pošlje svetu guvernerjev skupaj z letnim poročilom sveta direktorjev. Revizijski odbor sestavlja šest članov, ki so imenovani za šest zaporednih proračunskih let brez možnosti ponovnega imenovanja.

VEČ O FINANCIRANJU SKUPIINE EIB MED KORONAKRIZO

www.eib.org/covid-19

INOVATIVEN ODZIV

POROČILO O DEJAVNOSTI 2021

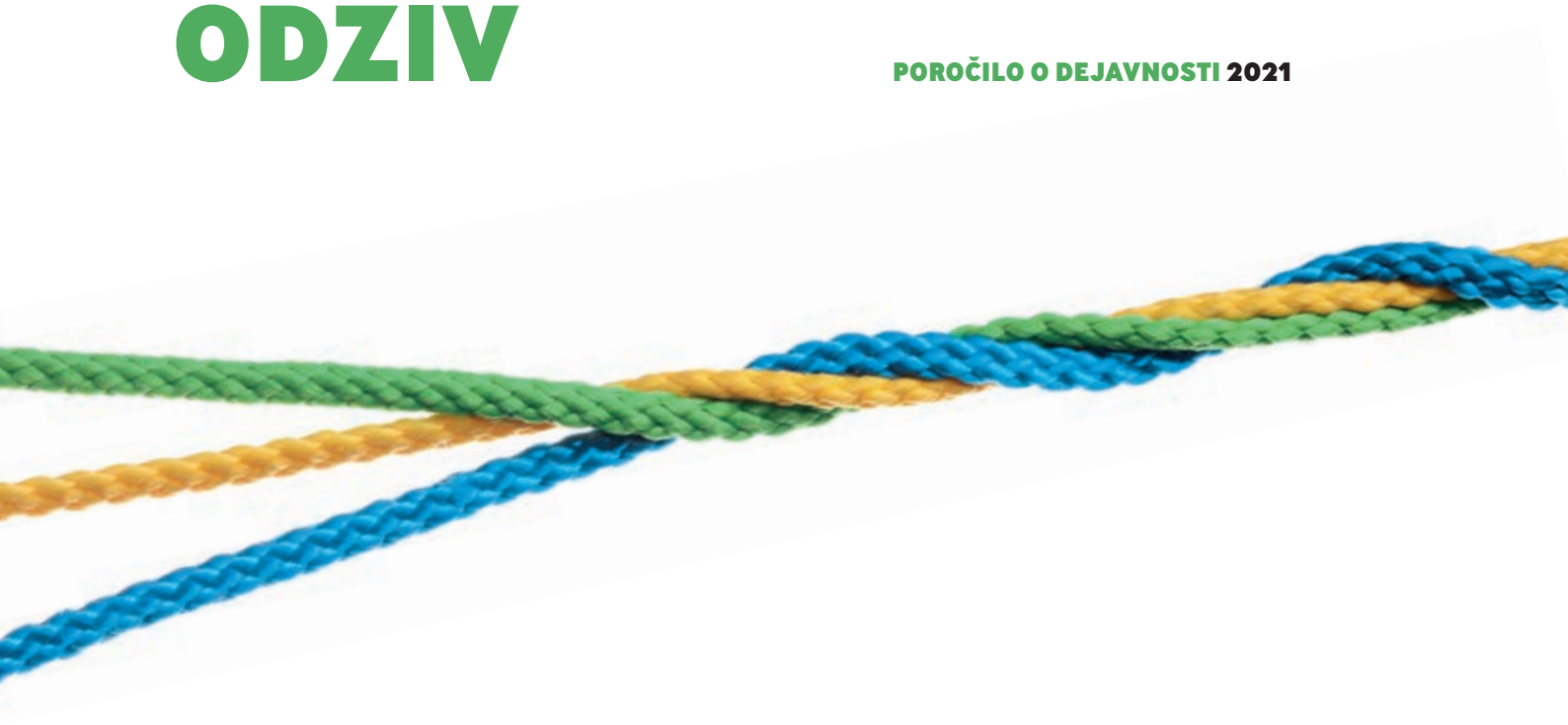

Skupina Evropske investicijske banke

Skupino EIB sestavljata
Evropska investicijska banka in
Evropski investicijski sklad.

print: ISBN 978-92-861-5146-0
pdf: ISBN 978-92-861-5124-8

SL 03/2022